...rences,

...šas sagādāt

... ne lietu

rokām". Bet krize iestājās agrāk nekā strādnieku valdība to paredzēja. Tā sākās tik strauji, ka Māršala plāns vairs nespēja neko novērst. Angliju tāpēc jau augustā daudz vairāk par ekspertu apspriedēm Parīzē interesēja tiešas sarunas ar ASV par dolaru aizdevuma atmaksu un par Rūras ogļu un tērauda rūpniecību. Kamēr pirms kara Rūra ražoja 410 000 t ogļu dienā, angļi nespēj izdabūt no tām pašām rakšanām vairāk par 230 000 t. Visiem bija skaidrs, ka produkcijas pacelšanai vajadzīga labāka pārtika un dzīvokļi ogļračiem, vairāk darba rīku un mašīnu un, par visām lietām, arī vairāk lokomotīvju un vagonu, izrakto ogļu aizgādāšanai, jo visu vasaru izraktās ogles krājās kaudzēs ap Rūras raktuvēm. Viss tas maksā naudu. Citiem vārdiem sakot — viss tas maksā dolarus. Citas angļu delegācijas tai pašā laikā runāja par to, kā ietaupīt dolarus.

3 PRETĒJAS INTERESES

Anglijas strādnieku valdībai bija vēl otra dilemma — pēc programmas tai vajadzētu veicināt Rūras raktuvju nacionālizāciju Bevina tomēr — kā ziņo „Newsweek" — pārņēma arvien lielākas bažas par komūnisma briesmām Rietumvācijā.

Tad pievienojās vēl viens šķērslis — Francijas bailes no Vācijas rūpniecības potenciāla atzelšanas, kam pretim stājās amerikāņu negrozāmā apņemšanās beidzot atvieglināt nodokļu nastas pašu ļaudīm un panākt to, lai Vācija spēj pati sevi apgādāt. Gala rezultāts bija it divains lēmums: ASV un Anglija vienojās kopīgiem līdzekļiem vairāk nekā dubultot Rūras ogļu produkciju, ieguldot tur nepieciešamos līdzekļus, pēc tam uzaicināja uz apspriedi Londonā arī Francijas pārstāvjus, bet, vēl pirms šo pārstāvju ierašanās, presē paskaidroja, ka franču uzklausīs tikai konsultēšanas nolūkos. Galā, protams, lēmums palika negrozīts, bet franču prese nikni, sodās par Londonas konferenci.

Ogles, protams, nav ēdamas, un cilvēkam, kas izbadējies, Rūras problēma var likties garlaicīga. Bet mūsdienu pasaule ir tik mechanizēta, ka ogles pa laikam var izrādīties arī bada cietējam svarīgākas nekā kviešu lauks vai sakņu dārzs. Visas šīs konferences ir cieši saistītas viena ar otru. Diemžēl, tomēr gandrīz visi lietpratēji atzīst, ka konferences nav pagaidām reāli rādījušas ceļu, kā atrisināt pārtikas krizi.

ZEMNIEKAM APNICIS

Daudzināts iemesls paredzamajam ziemas postam ir sausums, kas piemeklējis Eiropu. Bet laikam tomēr jāpievienojas tiem, kas saka: „Vai tad, ja lietus būtu bijis žēligāks, būtu bijis labāk?" Vācijas ražas, kā tagad vērtē, sausuma dēļ šogad samazināsies par 20 proc. Vai ar šiem 20 proc. būtu daudz līdzēts? „Daily Mail" lauksaimniecības speciālists domā, ka ražas ir mazas arī mākslīgo mēslu un mašīnu trūkuma dēļ, bet vēl vairāk tā politiskā chaosa dēļ, kas pārņēmis gandrīz visu Eiropu. Viņš saka: „Rietumu farmers noteikti zina, kāpēc viņš savā tirumā svīst. Viņš tagad pelna vairāk nekā jebkad agrāk. Padomju Savienības kolchoza zemnieks iegūst lielākas ražas tāpēc, ka valdība to liek, un viņam bail neklausīt. Bet Vācijas, Austrijas, Francijas un daudzu citu zemju lauksamniekam, kam jāpārdod raža par noteiktu cenu, un kas skaidri zina, ka par ieguto naudu nevarēs nopirkt to, ko vēlas, pamazām sāk likties, ka izdevīgāki iztikt ar mazāku ražu, no kuras pietiek paša un ģimenes uzturam."

Neviens vēl daudzajās konferencēs nav spējis pateikt, kā novērst šo jaunumu, tāpat kā neviens nav varējis pateikt, kas sakausēs dažās valstis ar pretējām interesēm vienotai saimniekošanai. A. Lp.

„LATVIJAS" ABONEMENTS.

Abonementu pieteikumi, slud-pasūtinot laikrakstu pa atsevišķiem eksemplāriem (līdz 3 eks. iesk.), maksā RM 7.— mēnesī; pasūtinot kollektīvi vairāk par 3 eksemplāriem — RM 6.— mēnesī par eks. Sludinājumu maksa: RM 3.— par vienslejīgu iespiedrindu vai tai atbilstošu telpu; piederīgo meklēšanas sludinājumi par puscenu, bet ne mazāk kā RM 6.— par sludinājumu.

Abonementu pieteikumi, sludinājumi, naudas pārvedumi un korespondence adresējama „Latvijas", (13b) Günzburg/Do., Bürgermeister-Landmann-Platz 7.

Authorized by — Lizenz — Izdošanas atļauja: (CD-OMBC :: Atbildīgais redaktors — Editor in-Chief: Kārlis Rabācs, vietnieks: Aleksandrs Liepa, redakcijas sekretārs: Maksis Culītis; redaktori: Andrējs Rudzis (Minchenē), Harijs Mindenbergs (Eslingenā), Arnolds Šmits (sports), Zigurds Bārda (tehniskais iekārtojums)

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 67 (74)
Otrdien, 1947. g. 9. sept.

Iznāk otrdienās un piektdienās :: Izdevējs: Bavārijas apgabala latviešu komitejas uzdevumā Latviešu preses darbinieku sadarbības kopa:: Redakcija: Günzburg/D. Bürgerm.-Landmann-Pl. 7 :: Printed by Schwäb Volksblatt, Günzburg/Don. Bürgerm.-Landmann-Pl. 7:: Metiens — Circulation: 4000

Trešai daļai sola novietošanu

50.000 ANDERSA VĪRU VĒLAS ATGRIEZTIES POLIJĀ

Apmēram trešdaļai visu Vācijas amerikāņu joslas DP būs izdevība vēl līdz gada beigām novietoties uz paliekamu dzīvi citās zemēs, piektdien Heidelbergā paskaidroja IRO sagatavošanas komisijas galvenais štābs. Komisija līdz šim noslēgusi līgumus ar trīspadsmit valstīm, kas izteikušas gatavību uzņemt kopā 100.000 DP. Turpinot UNRRAs sākto repatriācijas programmu, ik mēnesi uz dzimteni pārved caurmērā 2500 DP.

Četrus no DP izvietošanas plāniem patlaban jau reālizē. Beļģija līdz 1. oktobrim grib uzņemt gandrīz 17.000 raktuvju strādnieku ar ģimenēm, un tā novietošot savā zemē vēl 23.000 DP. Franču Maroka no paredzētajiem 10.000 līdz šim uzņēmusi 350 strādnieku, ieskaitot ģimenes. Kanāda bez 1000 mežu strādniekiem un 2000 tuviem kanādiešu radiem no Vācijas amerikāņu joslas paredz uzņemt vēl 10.000 strādnieku. Brazilija ar mieru izmēģināšanas kārtā uzņemt 1500 strādnieku, ieskaitot ģimenes, bet Francijas valdības plāns paredz 50.000 DP uzņemšanu, kuru izlase jau sākusies. Tāpat Holande sākusi izraudzīt paredzētos 3509 vieninieku — vīriešu un 4500 sieviešu. Austrālija izraudzīs 12.000 DP strādnieku, kopā ar piederīgiem, pie kam trešdaļai būs jāizceļo jau šogad. Pārbaudes komisija ieradīsies drīzumā. Zviedrija, Venecuēla un Bolīvija pieprasījušas katra 500 ģimeņu, bet Ekvadora un Čīle ik 200 ģimeņu. Argentīna gatava uzņemt lielāku skaitu DP, bet līgums vēl nav noslēgts. Kanādas lauksaimniecības ministrs Gārdners, inspicējot Vācijas amerikāņu joslu, DP sanāksmēs izteicies, ka aizstāvēšot iespējami augstu DP iecelošanas kvotu, jo atzīstot DP par piemērotiem nometināšanai Kanādā.

Pēc Štutgartes radio ziņām, Polijas valdība paskaidrojusi, ka Anglijā uz repatriāciju gaidot 50.000 bijušo Andersa armijas karavīru, kas atmetuši nodomu pārcelties uz Argentīnu un nolēmuši atgriezties Polijā. Viņu pārstāvis sestdien ieradies Gdiņā.

Amerikāņu militārās valdības finanču nodaļa Vācijā paziņojusi, ka IRO rīcībā nodos visu to politisku, reliģisku vai rasisku iemeslu dēļ vajāto mantu, ko piesavinājušies nacisti, un kuras agrākie īpašnieki vai to izcelšanās zeme nav konstatējama. Mantu pārdos, un iegūtos līdzekļus ieskaitīs fondā, kura pārvalde un sadalīšana būs IRO ziņā.

Pazudis Tīringijas ministru prezidents

SED sanāksmēs runā par Vācijas krievu joslas pievienošanu Padomju Savienībai

Vācijas lielākā iekšpolitiskā sensācija ir Tīringijas ministru prezidenta prof. Dr. Rudolfa Paula noslēpumainā pazušana. Kopš 1. septembra pusdienas, kad par viņu nav vairs nekādu ziņu, Paula pazušana radījusi visdažādākos minējumus. Visvairāk pieņem, ka viņš mēģinājis vai mēģinās slepeni doties uz angļu vai amerikāņu joslu. Amerikāņu iestādes Hesenē paskaidrojušas, ka gadījumā, ja Pauls nelegāli ierastos amerikāņu joslā, Hesenē ar viņu rīkošoties kā ar kuru katru nelegālu joslu robežas pārgājēju. Pēc neapstiprinātām ziņām Pauls pagājušā nedēļā manīts Getingenas tuvumā.

Bavārijas militārās valdības tieslietu nodaļa paskaidrojusi, ka gadījumā, ja Paulu kā nelegālu robežas pārgājēju apcietinātu Bavārijā, par viņu būtu jālemj tiesai. Ja viņš pierādītu, ka pēc atgriešanās krievu joslā viņam draud politiska vajāšana, tiesai nebūtu pienākums spiest viņu atgriezties. Bambergas CIC izteikusies, ka robežsargiem šinī sakarībā doti īpaši norādījumi.

Pauls kļuva plašāk pazīstams pēc savas piedalīšanās Vācijas ministru prezidentu sanāksmē Minchenē, kur viņš uzstājās visu piecu krievu joslas ministru prezidentu vārdā un paziņoja, ka tie pēdējā brīdi nolēmuši konferencē nepiedalīties un atstās Mincheni.

Pauls nedēļas beigas bija pavadījis kopā ar ģimeni savā ierastajā viesnīcā Oberhofā, pēc kam pirmdienas rītā automobilī, policijas virsnieka pavadībā, devies ceļā. Pēc stundas viņam sekoja otrā automobilī sieva un viņa galvenā dolmetšere ar savu dēlu. Paula automobilis pēc tam esot atrasts Eichbergas tuvumā, ar sagrieztām riepām, bet otrs auto, kurā braukusi viņa sieva, atrasts Potsdamas stacijas tuvumā.

Līdz pat pirmdienai nedz sabiedroto militārai policijai, nedz vācu iestādēm nebija izdevies neko noteiktu par Paula nozušanu noskaidrot. Tīringijas policija paziņoja, ka tā nav likusi Paulu apcietināt, un arī augstākā policijas instance krievu joslā atsauca baumas, it kā Pauls būtu apcietināts. Pagaidām neapstiprinājās arī runas, ka Pauls aizbēdzis uz angļu vai amerikāņu joslu. Paula nozušana bija radījusi uztraukumu ne vien Veimāras vācu iestādēs, bet, kā ziņoja „Neue Zeitung", arī krievu iestādēs, jo neesot skaidrs, kādas šim notikumam varētu būt sekas Tīringijas politikā.

Hesenes finanču ministrs Kochs, kas nedēļas beigas bija pavadījis kopā ar Paulu un viņa sievu, paskaidrojis, ka krievu joslas kriminālpolicija un arī Tīringijas krievu militārgubernātors Klesnečenko viņu laipni iztaujājis, tomēr neminot nekā par Paula nozušanu. Par Paula vietnieku ministru prezidenta amatā iecelts finanču ministrs Mogs. „New York Herald Tribune" vēl ziņoja, ka, pēc Kocha izteicieniem, Veimarā bijušas izplatītas runas, ka Pauls aizbēdzis tādēļ, ka krieviem nepatīkot viņa politiskā interese par Rietumvāciju.

Dena no labi informētām aprindām ziņoja, ka Pauls jau ilgu laiku esot uzturējis sakarus ar rietumu sabiedrotiem, sevišķi ar amerikāņu iestādēm. Šie sakari esot atklāti, un ar laiku esot krājušies materiāli par Paula „nekorrektu izturēšanos". Pauls esot devies uz rietumiem, lai izvairītos no skandala. Berlīnes laikraksts „Der Abend" piektdien ziņoja, ka Pauls pēdējā laikā bija zaudējis padomju militāro iestāžu uzticību. Viņš jau reiz esot mēģinājis aizkļūt uz franču joslu, bet padomju iestādes nav ļāvušas viņam izbraukt. Agrākos apmeklējumos amerikāņu joslā Paulam neesot bijis iespējams bēgt tādēļ, ka viņu pastāvīgi pavadījusi policija. Laikraksts vēl ziņoja, ka Veimāras pilsēta ceturtdien bijusi nosprostota. Visas ministrijas sevišķi rūpīgi apsargātas, un arī ierēdņi drīkstējuši ieiet tikai ar īpašām atļaujām. Štutgartes radio ziņoja, ka arī Tīringijas robeža šī gadījuma dēļ bijusi pilnīgi slēgta un tās apsardzība pastiprināta.

Beroministeras raidītājs sniedza Reutera ziņu, ka svētdien Frankfurtē pie Oderas notikusi plaša masu sapulce, ko rīkojusi sociālistiskā vienības partija SED un kurā pārrunāta it kā tautas izteikta vēlēšanās par Vācijas padomju joslas pievienošanu Padomju Savienībai.

Pēc Denas ziņām, SED apriņķa sanāksmē Zonderhauzenā pieņemta rezolūcija iesniegšanai partijas kongresam, kurā paredzēts jautājums par tūlītēju Vācijas padomju joslas pievienošanu Padomju Savienībai. Berlīnes laikraksts „Der Abend" sestdien ziņoja, ka šīs rezolūcijas priekšlikums pieņemts ar lielu balsu vairākumu. Rezolūcijā teikts, ka būtu jāpārbauda, vai nebūtu lietderīga tūlītēja Vācijas padomju joslas pievienošana PSRS. Saimniecības vēsturiskā attīstība tad drīz vien novedīšot pie rietumu privātkapitālisma sabrukuma, jo Eiropa bez austrumiem nevarot nedz strādāt, nedz producēt. NYHT, NZ

Angļu arodbiedrības pret nacionālizāciju un pret tuvināšanos Padomju Savienībai

Angļu arodbiedrību kongress iztecis uzticību Bevina ārpolitikai un Etlija valdības rīcībai dzelzs un tērauda rūpniecības nacionālizācijas jautājumā — kongress pieņēmis lēmumu, ka šīs rūpniecības nacionālizēšana pagaidām nebūtu vēlama. Priekšlikums nacionālizēt tērauda rūpniecību kongresā noraidīts ar balsu samēru 2:1. Kongress iesniedzis ministru prezidentam Etlijam savus priekšlikumus saimnieciskās krizes pārvarēšanai: samazināt administrātīvos valsts izdevumus, samazināt piemaksas zemo pārtikas cenu uzturēšanai, samazināt Vācijas okupēšanas izdevumus, atlikt naudas ieguldījumus rūpniecībā, palielināt ogļu produkciju un pagarināt darba laiku svarīgos uzņēmumos.

Lielu vērību ārzemju prese veltī kongresa lēmumam atbalstīt Māršala plānu un Bevina ārpolitiku. Kongress noraidījis priekšlikumu tuvināties vairāk Padomju Savienībai un „novērsties no Trumena-Māršala dolaru diplomātijas spiediena". Tāpat kongress noraidījis priekšlikumu prasīt, lai valdība uzsāk jaunu politiku pret Grieķiju un Spāniju, „jo Madridē un Atēnās valdot viens un tas pats gars." Arī šie priekšlikumi noraidīti ar apm. 2/3 balsu vairākumu. NZ, NYHT

Sviridovs dod padomus ungāru sociāldemokratiem un sīkzemniekiem

Padomju virspavēlnieks Ungārijā ģenerālis Sviridovs sarīkojis apspriedes ar ungāru sociālistu ministriem, tāpat ar sīkzemnieku partijas pārstāvjiem, izteikdams savus politiskos padomus, ka būtu nepieciešami tagad neatrauties no komūnistu vadītās valdības koalicijas. Sīkzemniekiem, kas tagadējās vēlēšanās ieguvuši tikai 15% balsu pret 57% 1945. g. vēlēšanās, norādīts, ka koalicija patlaban esot Ungārijas glābiņš, tādēļ būtu aplami nostāties opozicijas pusē.

Socialdemokrati esot gatavi palikt valdības koalicijā, ja izpilda viņu prasības, no kurām galvenā ir iekšlietu ministra postenis, kas tiem dotu iespēju reorganizēt tagad komūnistu kontrolēto policiju. Komūnisti sociāldemokratiem piedāvājuši ārlietu un arī izglītības ministriju, bet sociāldemokrati palikuši pie savām prasībām.

Sīkzemnieku partijas laikraksts „Kins Ujsag" joprojām prasa vēlētāju sarakstu revīziju, vēlēšanu likuma grozīšanu un pašvaldību vēlēšanas. Tādas Ungārijā pēc kara vēl nav notikušas, un pārvaldes amatos ir daudzas padomju militāru iestāžu izraudzītas personas. Kā sīkzemnieki, tā sociāldemokrati apstrīd vēlēšanu pareizību. Sociālistu vadītājs Šakasitss paskaidrojis, ka domā palikt savā postenī vismaz līdz partijas izpildkomitejas sēdei, lai gan faktiski viņa amatu jau pārņēmuši divi komitejas locekļi, kas ir par vēlēšanu rezultātu atzīšanu. Angļu ārlietu ministrija paziņojusi, ka vēl nevarot zināt, vai Anglijas valdība uz tagadējo vēlēšanu pamata sastādīto Ungārijas valdību atzīs vai nē.

Nacionālā sapulce ar niecīgu vairākumu izsaka Ramadjē uzticību, bet 700.000 Parīzes demonstrantu prasa valdības atkāpšanos

Francijas Nacionālā sapulce 5. septembrī izteica ministru prezidentam Ramadjē uzticību pēc tam, kad viņš bija izklāstījis valdības jauno saimniecības programmu, par kuru pats teica, ka tā nozīmē jaunus upurus, vēl mazāk importa, stingrāku pārtikas racionēšanu un cenu normēšanu.

Nobalsošanas rezultāts bija 292 pret 243 balsīm — vismazākais vairākums, kāds Nacionālā sapulcē jebkad bijis par Ramadjē valdību, kopš tā pārņēma varu šīgada janvārī. Ja 54 labā spārna deputāti, kas gan bija sēdē ieradušies, bet no balsošanas atturējās, būtu izteikušies pret Ramadjē, viņa valdība būtu gāzta.

Pēc nobalsošanas Ramadjē, pēc „New Harald Tribune" ziņām, bijis tik satriekts, ka gribējis nekavējoties atkāpties. Viņš sasaucis ārkārtēju valdības sēdi. Pēc apspriedes ar pārējiem ministriem un valsts prezidentu Oriolu, Ramadjē tomēr paziņojis, ka neatkāpsies. Oriols esot pārliecinājis Ramadjē, ka pašlaik valdības atkāpšanās radītu nopietnu krizi. Oktobrī notiks Francijas pašvaldību vēlēšanas, kuras uzskata par visai kritiskām. Pirms šīm vēlēšanām neviens politiķis neuzņemšoties jaunas valdības vadīšanu. Arī Nacionālā sapulce pēc uzticības izteikšanas valdībai devās atvaļinājumā līdz 13. novembrim.

Visā Francijā tomēr turpinājas aģitācija pret valdības saimniecības programmā paredzētajiem sašaurinājumiem. It sevišķi neapmierināti ir algotie darbinieki. Kulmināciju nemiers sasniedza pagājušā piektdienā — tai pašā dienā, kad Nacionālā sapulce balsoja. Tad 700.000 demonstrantu soļoja pa Parīzes ielām uz Eifeļa torni, saukdami, lai Ramadjē atkāpjas un nāk jauna valdība, kas spētu nokārtot pārtikas jautājumu. Demonstrāciju rīkoja arodbiedrības, un strādnieki tās dēļ atstāja darbu. Iepriekšējā dienā līdzīgā kārtā bija notikusi 20.000 strādnieku demonstrācija Nantē, kas beidzās ar sadursmi starp demonstrantiem un policistiem.

Ramadjē gan, ziņodams Nacionālajai sapulcei par valdības taupības programmu, bija teicis: „Ne streiki, ne demonstrācijas mums nespēs palīdzēt."

Svarīgākais nemieru iemesls ir maizes devu samazināšana no 250 uz 200 g dienā, kas stājās spēkā pag. nedēļā. Ar to maizes devas Francijā kļuvušas par 20 proc. mazākas nekā tās, ko franči saņēma kara laikā. Ramadjē tomēr paskaidroja, ka Francijai pašlaik ir taikai puse no tās labības, kas vajadzīga kaut vai šīs mazās devas nodrošināšanai, un nav drošu ziņu, vai izdosies atlikušo pusi ievest. Pēc valdības sēdes, kas notika sestdienas vakarā, pasludināta četru punktu programma saimnieciskā stāvokļa stabilizēšanai: 1. tūlītēja akcija visas saimniecības izbalansēšanai, 2. pastiprinātas pūles Eiropas valstu sadarbības paātrināšanai, 3. fiskālas un budžeta reformas, lai nodrošinātu līdzsvaru starp Francijas ienākumu avotiem un patiesi nepieciešamiem izdevumiem, 4. administrātīvas un militāras reformas.

Svētdien Dienvidfrancijā lielu runu teicis arī ģenerālis Degols. Viņš aicinājis saslēgties ciešā vienībā, lai pārvarētu krizi, kas draud izvērsties par lielāko, kādu Francija jebkad pieredzējusi. Uz ārvalstu palīdzību daudz nevarot cerēt. Degols asi vērsies pret Padomju Savienību. NYHT, BBC

Tomēr divu partiju valdība Grieķijai

un amnestijas solījums nemierniekiem

Grieķijā nodibinājusies jauna valdība, kurā ir 13 Caldarisa tautas partijas ministri un 9 Sofulisa liberāļu ministri. Ministru prezidents tomēr ir Sofuliss, bet Caldariss ir ministru prezidenta vietnieks un ārlietu ministrs. Parlaments lems par uzticības izteikšanu jaunajai divpartiju valdībai pirmdienas vakarā. Jau svētdien tomēr jaunā valdība pasludinājusi savu programmu: tā apsola pilnīgu amnestiju visiem Grieķijas nemierniekiem, kas noliks ieročus viena mēneša laikā. Ja pēc šī termiņa kara darbība izbeigsies, valdība apsola vēl viena mēneša laikā rīkot jaunas brīvas vēlēšanas. Ja, turpretim, nemiernieki nepadosies, valdība cīnīsies ar tiem nesaudzīgi.

Notikumi, kas noveda līdz jaunas Grieķijas valdības sastādīšanai, bija diezgan drāmatiski. Kā jau ziņots, pagājušā ceturtdienā notika parlamenta sēde, kurā Caldariss gribēja pieprasīt uzticību savai vienas partijas valdībai. Tai pašā dienā bija paredzēts valsts ierēdņu streiks. Streikot draudēja 72.000 ierēdņu. Kad ceturtdienas rītā streiku tomēr atsauca, politiski novērotāji atviegloti uzelpoja. Parlamenta sēdē liberāļu vadonis Sofuliss pieprasīja atlikt uzticības nobalsošanu Caldarisa valdībai, lai dotu partijām vēl divas dienas laika pārrunām par Caldarisa sadarbības priekšlikumiem. Nobalsošanu atlika līdz sestdienai. Politiski novērotāji ceturtdienā, pēc AP ziņām, izteicās, ka stāvoklis Grieķijā tikpat kritisks kā 1936. gada augustā, kad liberāļi un rojālisti nevarēja vienoties par valdības sastādīšanu, kamēr karalis atlaida parlamentu un nodeva ģenerālim Metaksam diktātoriskas tiesības. Sofulisa pieprasījumu atlikt nobalsošanu tomēr jau uzskatīja par pazīmi tam, ka saprašanās vēl iespējama. Pēc Reutera informācijas, saprašanos veicinājusi amerikāņu pilnvarotā sarunas ar abu partiju vadītājiem.

Bulgārijas valdība piesūtījusi vēstuli UN, kurā ziņo, ka „Grieķijas territorijā pie Bulgārijas robežas notiek militāra gatavošanās, kas apdraud Bulgārijas drošību". Pēc Reutera ziņām, militārais draudz esot septiņu tanku, septiņu liegabalu un vienas grieķu kareivju rotas ierašanās divos pierobežas punktos.

Turcijas ārlietu ministrs paskaidrojis, ka Turcija spērusi diplomātiskus soļus, lai nodrošinātu 100.000 turku muhamedāņu, kas dzīvo Rietumgrieķijā un pilsoņu kara dēļ esot pastāvīgi apdraudēti. Pašā Turcijā notiek valdības pārkārtošana, ko amerikāņu prese izskaidro ar vēlēšanos padarīt Turcijas valdību demokratiskāku. Ministru prezidents Pekers pagājušās nedēļas beigās atlaidis piecus savas valdības ministrus. NYHT, BBC

Neskaidrība par ASV kongresa sasaukšanu

ASV ārlietu ministrs Maršals pēc atgriešanās no Amerikas valstu konferences, kas notika Brazilijā, uzsācis sarunas par Eiropai nepieciešamās saimnieciskās palīdzības sagādāšanu. Sagaida, ka viņš tuvākās dienās izšķirsies par to, vai lūgt prezidentu Trumenu sasaukt ārkārtēju kongresa sesiju vai nē. „New York Times" ziņo, ka ārlietu ministrija visumā uzskatot kongresa sasaukšanu par nepieciešamu. Senāta ārlietu komisijas vadītājs Vandenbergs turpretim izteicies, ka neredz vajadzību ārkārtējas sesijas sasaukšanai. Trumena sekretārs paskaidrojis, ka prezidents vēl neesot šo jautājumu apsvēris. Pēc SPD ziņām, neskaidrība par to, vai un cik lielā mērā ASV palīdzēs Eiropas valstīm, esot viens no svarīgākiem jautājumiem. Pašlaik Vašingtonā notiekot ārlietu ministrijas un ASV valsts kases vadības apspriedes par iespēju radīt īpašu dolaru fondu to Eiropas valstu valūtas stabilizēšanai, kas grib piedalīties Maršala plāna reālizēšanā.

16 valstu sadarbības komisija Parīzē 5. septembrī publicējusi lauksaimniecības četrgades plānu, kas paredz šo Eiropas valstu lauksaimniecības ražas līdz 1951. gadam atkal pacelt līdz priekškara līmenim. Plānā iekļauta arī Rietumvācija, kuras lauksaimniecības veicināšanai tomēr nepieciešama laukstrādnieku pārtikas devu palielināšana. NZ

LATVIJA
LATVIAN NEWSPAPER
Nr. 67 (74) 1947. g. 9. septembrī

Ar autora vārdu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā arī redakcijas domas.

KĀ ES PELNĪŠU MAIZI SVEŠUMĀ?

Ja pirms gada par to vēl strīdējās, tad tagad, šķiet, visiem ir skaidrs, ka īsāks vai garāks laiks vēl būs jāpavada emigrācijā. Tāpat, šķiet, jau atlikti plāni par latviešu koloniju dibināšanu „Latvijas pagasta apmērā", jo imigrācijas valstis spriež vienīgi par noteikta strādnieku skaita vervēšanu un iesaistīšanu darbā kopā ar pašu strādniekiem. Īstenība ir tāda, ka jaunās dzīves vietās darbā un mājās visapkārt dzirdēsim daudziem mums nesaprotamu valodu un mūsu ģimenēm tur būs jāiztiek ar to, ko nopelnīsim ar savu roku darbu. Valoda un amats — tās ir divas lietas, no kurām būs atkarīga katras ģimenes eksistence. Kas nepratīs valodu, tam arī amata prasme sliktāk atalgosies. Kas nepratīs amatu, tam būs jāsamierinās ar sliktāk atalgotu darbu.

Ja arī dažās valstīs sākumā būs jāstrādā gadījuma darbs, tomēr valodas un amata pratējs var cerēt atrast augšupejas ceļu. Nesen lasījām ziņu, ka kāds poļu galdnieks Venecuēlā uzstrādājies par meistaru un pelnot 30 bolivarus dienā, kur vienkāršs strādnieks tur nopelnot tikai 10 bolivarus. Kāda mūsu tautiete, kas nometnē izmācījusies par modisti, Anglijā strādājot savā jaunajā arodā un saņemot krietni lielāku algu pat kā nometņu administrācijā nodarbinātie. Bet ar kādām cerībām dzīvos tie, kas nepratīs nekādu arodu? Cilvēku bez profesijas visās zemēs uzlūko par dzīvei nesagatavotu un noderīgu vienīgi smagam, bet slikti atalgotam gadījuma darbam. Tamdēļ, kamēr vēl esam nometnē, katram tautietim ir pats pēdējais laiks nopietni sev jautāt — kā es pelnīšu maizi svešumā? Pelnīt 30 vai 10 bolivarus, kā piemērā minēts, par to katram jāizšķiras jau tagad. Iespēja iemācīties kādu amatu, būs, varbūt, vēl līdz nākošam pavasarim, ne ilgāk. Tamdēļ arī mūsu centrālās organizācijas neatlaidīgi mudina mācīties amatu un valodu.

Vēl pavisam nenokārtota ir jaunatnes arodapmācība. Tagad nometnēs darbojas tikai ģimnazijas, un pēdējās bija jāiestājas arī bijušiem arodskolu audzēkņiem. Bet šis apstāklis nekādā gadījumā neizslēdz iespēju jaunatnei iemācīties kādu praktisku arodu. Kā zīmīgu piemēru atceros, ka pirmā pasaules kara laikā kāda gruzīņu firstiene rādīja dažiem latviešu skolniekiem viņas pašas pagatavotas glītas ādas mājas kurpes. Kurpnieku arodu šī aristokrate bija iemācījusies meiteņu institūtā, kur katrai audzēknei bijis jāmācās kāds šaurāks praktisks arods. Bet institūts taču bija vispārizglītojoša vidusskola. Kādu šaurāku amatu arī mūsu nometņu apstākļos iespējams iemācīties katram ģimnazijas audzēknim.

Pie aroda izvēles vispirms gan jāapdomā divas lietas: vai vēl atlikušajā laikā amatu daudz maz iespējams iemācīties un vai paredzamajās emigrācijas zemēs šāda aroda darbiniekiem saskatāmas darba iespējas.

Būtu aplami domāt, ka šķietami maz attīstītās valstīs uz priekšu viegli tiks arī vājāk sagatavots amatnieks. Kas iebrauc kaut vai Brazilijā, tur ierauga debesskrāpjus un modernas fabrikas. Pie to celšanas taču būs strādājuši labi arodpratēji! Labāk izmācīties šaurāku arodu, bet labi, nekā plašu, bet pavirši. Kāds bijušais mūsu kooperātors Hamburgā pie vācu inženieru skolas divos mēnešos visā pilnībā iemācījies metinātāja darbu. Ar to pietiks, lai nopelnītu maizi katrā zemē.

Daudzi jo daudzi izvēlas daiļamatnieka, radiotechniķa vai kādu citu „baltāku" amatu. To pašu dara īgauņi, lietuvieši, ukraiņi, poļi un citu tautību DP. Būtu labi jāapsver, vai pēc tik liela daiļamatnieku un radiotechniķu skaita būs pieprasījums paredzamajās emigrācijas zemēs. Vai nebūs taisnība kādam skolotājam, kas nometnē pats iemācījies kurpnieka amatu un saka: jo melnāks amats, jo labākas izredzes ar to svešumā nopelnīt biezāku maizes riecienu!

Angļu valodas kursi darbojas laikam gan visās nometnēs. Vājais punkts pārskološanās akcijā ir — darbnīcas. Tautieši bieži sūdzas, ka dažās mazākās nometnēs darbnīcu vēl nemaz nav. Dažās lielās nometnēs darbnīcas tikai ievada arodapmācībā. Arī tas ir liels solis uz priekšu, bet pusceļā gan nebūtu jāapstājas, kamēr vēl apstākļi atļauj mācīties. Piem., Eslingenas nometnes darbnīcās galdnieki, pulkstenmechaniķi, šuvējas, daiļamatnieki iemācās amatu samērā īsā laikā.

Arodapmācību iespējams noorganizēt katrā nometnē un katros apstākļos, ja netrūkst iniciātīvas. Piem., metināt var zem zilām debesīm, automechaniķiem pietiek ar šķūnīti un „kapsētu" automašīnām, aditājas, šuvējas, frizieri utt var izmantot brīvā laikā sarīkojumu telpas.

Arodapmācības reālizēšanai, protams, ir nepieciešama nometnes pārvaldes resp. komitejas pretimnākšana. Diemžēl, bieži dzird sūdzamies, ka dažās nometnēs komitejas šinī lietā ir vienaldzīgas. Bet arī šādā gadījumā rokas nav jānolaiž. Savu iekšējo dzīvi nometnes iedzīvotāju kopa veido pati. Ar arodapmācību ir saistītas gandrīz katras ģimenes intereses. Tamdēļ arodapmācības interesentiem nebūtu grūti ar savu aktīvitāti panākt apmācību noorganizēšanu.

Valoda un amats būs neatsveramš palīgs, dzīvojot svešumā. Ko iemācīsimies svešās zemēs, tas ļoti noderēs arī dzimtenē.

Fr. A.

Darbs nav grūts, bet jākaujas ar odiem

LATVIEŠU MEŽINIEKI KANĀDĀ

Kāds tautietis, kas aizbraucis uz Kanādu meža darbos, raksta.

„Pēc izkāpšanas Kanādas krastā 2 diennaktis braucām ar vilcienu. Klajumi mainījās ar klintīm, kas nebija mazākas par Alpiem. Un tad ezeri, meži un atkal ezeri. Bija 3. augusts, kad iekāpām auto mašīnās un veicām tālākās 6 jūdzes. Pēc tam mūsu mantas vilka zirgi, bet paši gājām kājām, jo ar mašīnām tālāk braukt vairs nevarēja. Pārvarot kalnus un lejas, bijām veikuši 5 kilometrus un nonācām jaunajās mītnēs — lielā mežu bezgalībā.

Vecās mežu cirtēju būdās mūs gaidīja mīkstas gultas. Šajā nometnē atbraucām 60 latvieši, 15 ukraiņi un 5 lietuvieši. Pārējie novietoti citās nometnēs — vēl tālāk nekā mēs. Daba te saglabājusi pirmatnējo mežonīgumu. Ezeri pārpilni zivīm. Tās var ķert pat rokām. Vakaros nežēlīgi kož odi, bet tie nav bīstami. Arī čūskas nav indīgas.

Bijām jau darbā. Pirmo reizi strādājām tikai pusi dienas, lai pieradinātos. Darbu vadītāji ir veci, laipni malkas cirtēji. Tuvākais ciems atrodas ap 150 jūdžu no mums. Skaidrs, ka svētdienas tāpēc maz atšķirsies no darbdienām. Pašreiz ir liels karstums, un ne vien darbā, bet arī istabās. Pagaidām jāiztiek tā kā ir. Vēlāk mums solīta elektrība un grāmatas lasīšanai. Pēc 4 mēnešiem ceram noķļūt tuvākajā pilsētā iepirkties. Mūsu kantīnē varam dabūt tikai apģērbus un apavus. Pasta satiksme ļoti grūta, kāpēc daudz vēstuļu no mums nevar gaidīt."

Tautietis E. Rengerts, kas aizbrauca uz Kanādu meža darbos, raksta: „Vairāki latvieši dzīvojam Berneja ezera krastā, apm. 300 jūdžu no Ludberijas pilsētiņas, kuras apkārtnē ir lielas niķeļa raktuves. Pašreiz izcērtam stigu 4 jūdzes garam transporta ceļam. Darbs jāveic 3—4 nedēļās. Ceļa galā izbūvēs baraku nometni 100 cilvēkiem. Strādājam 8- 9 st. dienā. Darbs nav grūts. Kaujamies vienīgi ar odiem.

Esam parakstījuši līgumu ar „Great Lake Co" sabiedrības pārstāvjiem. Līgumā paredzēts, ka turpmāk dienā saņemsim 6,20 dolaru. Par uzturu atrēķinās 1,20 dolaru dienā un 1 dolaru mēnesī sociālai apdrošināšanai. Līgumā nav paredzēts darba ilgums. Ja vēlamies, darbu varam atstāt. Atalgojumu naudā neizmaksā, bet to saņemam čekos, kurus vēlāk varēsim apmainīt bankās. Tas tādēļ, lai nodrošinātos pret naudas zādzībām. Varam pasūtināt visas vajadzīgās mantas. Tās mums atved no pilsētas. Lai izsargātos no varbūtējiem mežu ugunsgrēkiem, atļauts smēķēt tikai pīpes, bet cigaretes aizliegtas. Mežā noliegts lietot arī alkoholiskus dzērienus.

Vairāki latvieši nodarbināti akmeņu uzlasīšanā no ceļa, citi rok grāvjus, bet daži ir mechaņķi, šoferi un pavāri. Dzīvojam teltīs kopā ar frančiem un somiem. Franču vidū ir arī vairāki analfabēti. Apbrīnojami, ka somi, kas Kanādā dzimuši vai arī tur iecelojuši jau priekš 20—25 gadiem, neprot runāt angliski. Strādāt mežos ierodas ļaudis no tāliem apgabaliem. Viņus vilina augstais atalgojums. Daļa strādnieku pēc 6 mēnešiem vai gada dodas uz pilsētu, tur grūti nopelnīto naudu notriec dzertuvēs un pēc tam atkal atgriežas meža darbos.

No pirmās latviešu grupas 80 tautiešiem, kas strādā Kanādas mežos, 3 cietuši nelaimes gadījumos un 3 saslimuši ar angīnu. Vienam tautietim koks lauzis kāju, viens apdedzis meža ugunsgrēku dzēšanas darbos un kāds cits iecirtis rokā."

Sumina H. Enzeliņu

Hermaņa Enzeliņa 80 g. dzimumdienas svinības notika Herenvikas nometnē, pie Lībekas. Draudzes mācītājs Ramāns dievkalpojumā svētīja Enzeliņa tēvu tālākajām gaitām. Nometnes komendants L. Liepiņš apcerēja Tēvzemes balvas laureātu nozīmi tautas kultūrā. Tad sveica Šlezvigas-Holšteinas apgabala latviešu pārst. St. Jaundzems, no latviešu kooperācijas apvienības J. Vilciņš, centr. sav. Turības J. Lezdiņš un Latviešu preses biedrības angļu joslas kopas Olģ. Liepiņš. Valmieriešu vārdā runāja agr. Ruģēns, tad vēl Ķiles kooper. kopas un Nākotnes ceļa pārstāvis, no Alterfrades lauks. skolas agr. Eglītis, L. Liepiņš no YMCAs, Herenvikas nom. draudzes pārstāvis un rokdarbnieces. Bija daudz veltes, telegrafisko un rakstisko apsveikumu, to vidū no prof. K. Kundziņa un prof. A. Švābes. Atbildes runā jubilārs aizrādīja, ka viņš palicis vienīgais dzīvajos no 1939. g. Tēvzemes balvas 6 laureātiem. „Veltiet vērību bērniem, jo tajos ir tautas nākotne," novēlēja sirmais Enzeliņa tēvs.

L.

Protestē pret augstām pārtikas devām DP strādniekiem Anglijā

Protestu pret neparasti augstām pārtikas devām 300 brīvprātīgiem strādniekiem — agrākiem DP — angļu pārtikas ministram un sava apgabala strādnieku partijas deputātam parlamentā iesniegusi Utokseteras pārtikas kontroles komiteja, Stefordšairā, ziņo „Daily Mail". Šie strādnieki, pēc tautības ukraiņi, latvieši, lietuvieši un igauņi, nedēļā saņemot gaļas devu par 3 šiliņiem un 9,5 pensiem, kamēr normālā deva esot par 1 šiliņu un 2 pensiem. Tāpat viņi saņemot divkāršu siera devu un par 75 proc. vairāk tauku. Ārzemju strādnieki esot novietoti lauksaimniecības hostelī Lakslejholā, pie Utokseteras, un strādājot apkārtējās lauksaimniecībās.

Komitejas protestā norādīts, ka, ievērojot iespējamo jau tā zemo pārtikas devu vēl tālāku samazināšanu, šāda speciāldevu piešķiršana radot bažas. Pēc komitejas domām, būtu nepieciešama galveno pārtikas līdzekļu krājumu taisnīgāka sadalīšana.

Sadalījumam starp angļu patērētājam pirms kara, 1945. gada un tagad pieejamām galveno pārtikas līdzekļu devām, noder sekojošā tabula, pārrēķināta gramos:

Pārtika	Pirms kara	1945. gadā	Tagad
Gaļa	912	781	849
Bēkons, šķiņķis	239	145	131
Tauki	372	310	295
Milti	1704	2099	1974
Ievārījumi	83	108	114
Siers	77	82	85
Cukurs	960	648	682
Olas	190	105	111
Piens (litros)	1,5	2,2	2,2

Taukos ieskaitīts sviests, margarīns un tauki, cukurā — arī tas cukurs, kas izlietots Anglijā ražotos saldumos un pārtikas vielās, bet allē „gaļa" domāta visu veidu gaļa kopā.

No šīs tabulas, kas ņemta no angļu avotiem, secināms, ka vienīgi gaļas, tauku, cukura un olu apgādē nav sasniegts pirmskara līmenis, kamēr miltu, ievārījumu, siera un piena angļu patērētājs tagad saņem vairāk nekā pirms kara. No tabulas vēl redzams, ka kopš 1945. gada devas tikai nedaudz uzlabojušās, bet dažiem produktiem vēl samazinājušās.

RŪPĒJAS TIKAI PAR BĀRENU IZCELŠOŠANU

ASV komiteja Eiropas bērnu aprūpei (US Committee for the Care of Eueropian Children), Nujorkā, pārstāve Eiropā Teodora Allena mūs lūdz paskaidrot, ka tā ir iestāde, kas atbalsta bāreņu un bez vecākiem palikušu bērnu imigrāciju no Vācijas un Austrijas amerikāņu joslas, saskaņā ar prezidenta Trumena norādījumu 1945. gada decembrī. Komitejas rīcībā nav pārtikas, nedz apģērbu krājumu sadalīšanai DP nometnēs, tādēļ tā nevar ievērot daudzos no Vācijas saņemtos lūgumus pēc materiāla atbalsta.

ANGLIJAS LATVIEŠU IEVĒRĪBAI

Anglijas latviešiem jāzina, ka pēc 31. oktobra vairs nebūs derīgas 1942./43. g., 1943./44. g., 1944./45. g., 1945./46. g. apģērbu iegādes grāmatiņas un papildu apģērbu un dienesta apģērbu grāmatiņas, kas izdotas priekš 1944. gada. Arī turpmāk derīgi 1946./47. g. sarkanie kuponi ar burtu W, brūnie — X, visi sarkanie ceturtdaļas kuponi un pagaidu kuponi (token) — sarkanie ar burtu H, brūnie — J un violētie — K.

Esmu dārznieks, bet sieva strādā fabrikā

VĒSTULE PAR PRECĒTA PĀRA DZĪVI ANGLIJĀ

Kāds tautietis raksta no Anglijas: „Sākumā mums nelaimējās. Lai nu gan uz Angliju neesam braukuši meklēt vieglas dienas, tomēr Stoke-Cap farmā spējām noturēties tikai pirmo nedēļu. Abi ar sievu strādājām 14 st. dienā, kaut darba diena paredzēta 8 st. Bijām iekļuvuši vācu ģimenē. Ar saimnieku vārēju saprasties, bet cienīgā nelika mieru pat naktī, kad vajadzēja vest pastaigāties viņas sunīšus. Arī uzturs bija pavājš. Visneierastākā tomēr likās izturēšanās. Saimniece ik brīdi uzmanīja, lai nenozog viņas jaunsudraba karotes un kaut ko nesaplēš.

Tā pēc 3 nedēļām bijām jaunā darba vietā — Leičesterā, skaistā pilsētā, kur daudz zaļumu. Augstākie ir divstāvu nami, kāpēc Leičestera ar saviem 250.000 iedzīvotājiem aizņem pāris reizes lielāku platību nekā Rīga. Sieva adītu preču fabrikā mācās par piegriezēju, bet es esmu šīs fabrikas īpašnieka privātās mājas dārznieks. Dzīvojam kādā angļu ģimenē un rītos braucam katrs uz savu pusi.

Saimnieks mīl, lai darbā būtu noteiktība. Rītos spodrinu sava kunga kurpes, notīru viņa 2 limuzīnus, pabaroju vistas un pēc tam ir darbs pie dārza dzīvžoga, puķēm, kāpostiem un pāris ābelītēm. Tas ir tipisks ārpilsētas pārtikušu cilvēku dārzs. Kaut mana kreisā roka nevarīga, visu nepieciešamo tomēr spēju paveikt. Pašreiz pelnu 85 šiliņus nedēļā, tātad 5 šiliņus vairāk nekā cits izpelna, strādājot ar abām rokām. Solīts algu vēl paaugstināt. Līdz darba vietai jābrauc pusstunda ar autobusu. Ceļa izdevumus samaksā saimnieks.

Nometņu dzīve

Lībekā Rīgas nometnē sācies IRO skrīnings. Paskaidrots, ka skrīnings nav politiska pārbaude, bet noskaidrojams tikai to personu skaits, kam tiesība saņemt IRO aprūpi. Komisijas 10 darbinieku dienā pārbauda ap 200 cilvēku. Rakstiski jādod ziņas par nodarbošanos kopš 1935. gada, kur strādājis Vācijā, kad uzņemts nometnē utt. Ja rakstiskos paskaidrojumos būs neskaidrības, sekos mutiska iztaujāšana. DP statuss jāpierāda dokumentāriski. Pagaidām vēl nav paziņoti rezultāti un DP iedalīšana dažādās grupās.

Tautieši, kas rudens skaistajās dienās brauc vērot Bavārijas Alpus, var būt droši, ka Berchtesgādenas Inzulas nometnē viņiem būs naktsmājas. Nometnes vadība atkārtoti aizrāda, ka visi kustības ierobežojumi, kas bija jūlijā, tagad atcelti.

Valkas nometnē, kas pēc Eslingenas un Vircburgas ir trešā lielākā latviešu kolonija amerikāņu joslā, par latviešu komitejas priekšsēdi ievēlēts māc. Jānis Turks. Komitejā ievēlēti: R. Nīkurs, A. Balks, K. Brūveris, A. Meiers, E. Grīnvalds un J. Finartijs. Vēlēšanās bija 3 kandidātu saraksti. Piedalījās 60 proc. balstiesīgo vēlētāju. Visi ievēlētie nāk no viena saraksta. Tikai par R. Nīkuru nodots vairāk nekā puse no visām balsīm.

Augusta pēdējā sestdienā Ingolštates nelielajā latviešu nometnē pirmo reizi notika bērnu svētki. Tos ievadīja mācītājs A. Reinsons. Sarīkojumu kuplināja tālu viesi — vīru koris Dziedonis. Nometnes mazajie no sirds izpriecājās dejās, dažādās veiklībās un atjautības sacensībās un laimes spēlēs.

BALK savā 1. septembra sēdē apsprieda no Šveices saņemto mantu sadales kārtību sava apgabala tautiešiem, komitejas papildināšanu ar jauniem locekļiem aizgājušo vietā, noklausījās prof. Dr. P. Starca ierosinājumus par arodniecīskajām un garīgajām nodarbēm nometnēs nākamajā ziemā un pārrunāja vairākus kārtējus darbības jautājumus.

Ansbergas DP sanatorijā ārstējas 150 latviešu (kara invalīdi uc), kuru viena daļa pārvietoti no likvidētās Loras sanatorijas pie Vircburgas. Slimnieki ievēlējuši savu kometeju ar priekšēdi Mirdzu Kravali. Slimnieki ir bez līdzekļiem un komiteja lūdz tautiešus sūtīt lasāmgaldam laikrakstus, žurnālus un grāmatas: Latvian Committee, IRO DP Hospital, (13a) Amberg/Obpf.

Pašpalīdzības ceļā ar pārtikas produktiem atbalstīt slimos, darba nespējīgos un bezapgādnieku ģimenes nolēmuši Erlangenas latviešu nometnes tautieši. Vajadzīgo pārtikas vielu fondu uzkrās ar atvilkumiem no nodarbinātō devām. Arī franku novada latviešu nometņu apvienības pēdējā sēdē bija pārrunas, lai nometnes šāda veida pašpalīdzībā atbalstītu mūsu skolu jaunatni. Erlangenas nometnē izvēlēta padome, kas nepieciešamības gadījumos var aizstāt nometnes iemītnieku pilnsapulci. Padomei ir arī lēmējas tiesības.

Sieva pagaidām pelna 52 šil. 3 pensus nedēļā. Kad viņa būs iemācījusies par piegriezēju, tad nopelnīs 8 mārciņas (100 šiliņu). Tas nav daudz, taču vairāk nekā mājsaimniecībā, pie tam fabrikā nedēļā jāstrādā tikai 5 dienas. Ēšana un dzīvoklis mums abiem izmaksā 65 šil. nedēļā. Atlikums nedēļā ir 4 mārciņas. Naudas gan kūst kā sniegs saulītē. Nelaimētā, ka Anglijā ieradāmies ar nožēlojamiem apaviem un drēbēm. Tagad cik iespējams, tos pērkam. Paies tomēr labs laiks, kamēr tiksim pie mantiņām, ko ieprieks nebūs lietojuši 10 angļu.

Paēduši esam labi, kaut mūsu dzīvokļa saimnieks arī ir tikai strādnieks un speka viņam nav vairāk par 2 uncēm nedēļā. Šeit drīkst dzert tēju bez cukura, bet katrā ziņā jābūt klāt pienam. Ja piens maz liet sācis ieskābt, to izlej. Lūdzām, lai pienu mums saraudzē. To saimniece arī izdarīja, bet, kad mēģinājām, tad izmuka no istabas.

Angļi ir izpalīdzīgi un laipni, bet asinis viņiem kaut kas smaga. Viņi runā par valdības krizi, cīnās ar cenām, algām un pārtikas devu samazināšanu un apģērbu cenu paaugstināšanu, bet mazo cilvēku gandrīz nemaz neinteresē ārlietas."

Kāds cits tautietis, kas saistījies darbā tekstilrūpniecībā Bredfordas apkārtnē, mums raksta: „Iebraucot transitnometnē reģistrējos par laukstrādnieku, bet darbu tik drīz nedabūju un pieņēmu piedāvāto nodarbošanos tekstilrūpniecībā. Fabrikas strādniekiem ir dažādas labierīcības. Darbs viegls, tīrās, siltās telpās, bet daudz jākustas un jābūt ļoti uzmanīgam. Esmu jau izmācījies par vērpēju un apkalpoju 2 lielas mašīnas ar 304 spolēm. Pastāvīgi jāapstaigā mašīnas un jāvēro, vai nav pārtrūcis kāds pavediens.

Mūsu sievietes strādā spolētavā. Visi esam apmierināti. Šādu darbu ieteicams izvēlēties visiem, kas fiziski vājāki. Pirmās divi nedēļas pēc atvilkumiem saņēmu 108 šil. un 9 pensus, trešā nedēļā — 118 šil. 4 pensus. Trešā nedēļā jau strādāju patstāvīgi, tāpat kā angļi. Pamatalga man tagad ir 138 šiliņi, pie kuras nāks klāt prēmijas par izvērpto vilnas dziju. Šis atalgojums esot lielākais, kādu vispār ārzemju strādnieks Anglijā saņemot. Arī ar dzīvokļiem nav slikti. Fabrikas pērk mājas, kurās iekārto strādniekiem dzīvokļus. Pašreiz dzīvoju kopā ar citiem tautiešiem nelielā pilsētiņā, apm. 20 minūšu braucienā ar auto no fabrikas. Katram ir sava istaba. Visumā dzīvojam labāk nekā cerējām. Esam nodibinājuši arī savu kori."

Ne tik labi klājas tautiešiem, kas jaunāki par 18 g. Tie saņem mazāku atalgojumu. Kāds jaunietis, kas strādā tekstilfabrikā Horsfartas apvidū, raksta: „Pagājušā nedēļā saņēmu 58, bet iepriekšējā 50 šiliņus. Fabrikā strādā vēl viens latvietis, kas arī nav pilnus 18 g. v. Tam klājas tāpat. Anglijā likums nosaka, ka fabrikā var strādāt ar 15 g. v., bet nakts maiņā ne jaunāki par 18 g. Mums alga ievērojami mazāka — pamatalga 52 šiliņi, kamēr sievietes saņem 55 šiliņus. Ja sevišķi sekmējas, tad jaunieši var izpelnīt līdz 75 šil., jo par izstrādāto materiālu daudzumu maksā prēmijas. Darbs ir labs un nav garlaicīgs."

VĒSTULES REDAKCIJAI

Raimunds Kalniņš, Flensburgā

NAV VIENS VIEN

Par nozudušo „izdevēju" J. Ozolu, Minchenē, es varu kaut ko papildināt. Arī es viņam nodevu pasūtinājumu lielākam sludināto grāmatu skaitam, uz ko 27. februārī saņēmu J. Ozolā vēstuli bez datuma, ka viņš pasūtinājumu nevarot vairs pieņemt, bet lika griezties pie sava „Bavārijas apgabala ģenerālkomisionāra" Kārļa Liščinska, Minchenē, Orleansplatz 7. Nosūtīju pasūtinājumu un iemaksu tam. Drīz saņēmu atkal no J. Ozola vēstuli (arī bez datuma), ka K. Liščinskis manu pasūtinājumu un naudas pārvedumu esot saņēmis, bet tā kā vispirms apmierināšot tos, kas samaksājuši pilnu grāmatu vērtību, ieteica man nekavēties ar atlikuma iesūtīšanu. Vēlēdamies grāmatas ātrāk saņemt (J. Ozols solīja pēc pāris nedēļām), nosūtīju arī atlikumu.

Tā kā līdz jūnijam grāmatas vēl nebiju saņēmis, ar vēstuli lūdzu no K. Liščinska informāciju par izsūtīšanas kavējumu. Pēc trim nedēļām saņēmu šo vēstuli atpakaļ ar pasta ierēdņa atzīmi, ka adresāts to pastā nav pieprasījis. Rakstiju J. Ozolam, bet tāpat atgriezās arī šī vēstule ar tādu pašu atzīmi.

Pēc mana vērojuma šeit darīšana ar iepriekš apsvērtu tīšu rīcību un iespējams, ka bez „ģenerālkomisionāra" K. Liščinska Ozolam bijuši vēl citi „pārstāvji."

Kad tiksim „pāri kalniem"

PIEZĪMES PAR LCK PAPLAŠINĀTO SĒDI

LCK paplašinātā sēde Valkas nometnē ilga 24 darba stundas. Žēl, ka runātāji ne vienmēr bija lietiški, kāpēc viņi arī netika ātrāk mājās. Sēdē nācās saskarties ar vairākām smagām problēmām. Lai šos jautājumus atrisinātu mums vēlamā virzienā, mēģināts darīt un ir darīts daudz. Nevaram par zemu novērtēt LCK pūles un pārmest, ja mūsu beztiesiskā stāvokļa dēļ viss nav izdevies tā, kā būtu vēlams. Arī šajā sēdē dalībnieki svarīgajiem jautājumiem piegāja ar lielu nopietnību.

Ar interesi bija gaidāma vēlēšanu instrukcijas apspriešana un apstiprināšana. LCP sesija Darmštatē nebija apmierināta ar saviem izstrādātajiem un pieņemtajiem noteikumiem, tādēļ uzdeva LCK paplašinātai sēdei izstrādāt pilnīgāku instrukciju. Sesijas un LCK sēdes starplaikā presē, sabiedrībā un nometņu iedzīvotāju sanāksmēs bija izteiktas dažādas domas par jauno paredzēto vēlēšanu kārtību un vairākos punktos tā pamatīgi kritizēta. Varēja domāt, ka uz šo kritiku reaģēs arī attiecīgā komisija, taču nekas tamlīdzīgs nenotika. Instrukciju apspriežot, nemaz neieminējās, piemēram, vai nevajadzētu palielināt iecirkņu lielumu. Debatēja gan par dažu mazāk svarīgu pantu, un beidzot apstiprināja to instrukcijas projektu, kas visumā loti maz atšķiras no Darmštatē pieņemtajiem noteikumiem. LCK izteica vēlamību tikai par dažu pantu grozīšanu, no kuriem ievērojamākais — 100 vēlētāji kandidātu uzstādīšanai. Tagad noteikumi nāks galīgai pieņemšanai LCP ārkārtējā sesijā. Liekas, būtu ietaupīta vēlreizēja gara spriedelēšana, ja LCK paplašinātā sēdē vispusīgāki pārrunātu arī to, ko saka „tautas balss".

Sēdē nopietnas pārrunas radīja LCK informācijas birojs, kas vārgulo vai, pareizāk sakot, kuŗa divi gadus nemaz nav. Visi bija vienis prātis, ka iestāde ļoti nepieciešama. Šī atziņa tomēr nāk vēlu, kad jau milzums darba nokavēts. Kur ņemt biroja darbiniekus? Visiem trūka padoma, un tā arī atstāja, lai jautājumu nokārto LCK prezidijs. Atliek gaidīt, cik ātri un laimīgi šo jautājumu atrisinās.

LCK paplašinātajā sēdē, ieskaitot pirms beigām aizbraukušos dalībniekus, iztrūka 11 cilvēku. Nebija, piemēram, franču joslas pārstāvja un LCK nevarēja gūt nekādu informāciju par turienes pašreizējiem un gaidāmiem notikumiem. Arī daži LCP locekļi piedalījušies tikai pāris sesijās. Pārmetums kā pirmajiem, tā otrajiem, lai cik nepatīkams, tomēr dibināts.

Nolēma iesniegt septembŗa vidū notiekošai UN pilnsapulcei memorandu, bet ilgi debatēja par iesniegšanas procedūru. Vai tā tik svarīga? Kad šiem „kalniem" reiz tiksim pāri?

Arv. Bolšteins

Grieķija — ASV pirma aizsardzības līnija

LATVIJAS KORESPONDENTA VĒSTULE NO DETROITAS

Apmēram divi nedēļas Amerika bija kā sajukusi: lidojošie diski! Kādā jūlija vakarā tas sākās ar to, ka kāda cienījama kundze izgāja mājas priekšā paelpot svaigu gaisu un paglābties no karstuma. Un tad viņi nākuši — seši gabali, spoži, apaļi, apm. 20—30 cm biezi, lidodami ar apm. 1000 km ātrumu stundā. Tas noticis nelielas Mičiganas pilsētiņas tuvumā. Un tad gāja valā. Nedaudzās dienās laikraksti ziņoja par lidojošiem diskiem 40 dažādos ASV štātos. Apraksti bija vispretrunīgākie.

Dažs diskus bija saredzējis šķīvja lielumā, dažs tik lielu kā divstāvu māja. Kāds aprakstīja diskus mazgāšanās vannu veidā, bet vēl kāds cits bija saskatījis uz tiem arī cilvēciņus. Vairākas dienas avīžu pirmās lappuses aizņēma tikai diski.

Armijas un flotes vadība izdeva oficiālus paskaidrojumus, ka diski nekādā ziņā nav militāro iestāžu jaunu ieroču izmēģinājumu rezultāts. No vairākiem lidlaukiem vakaros paceļās izniīcinātāji, kas mēģināja noslēpumainos lidotājus notvert. Nenoķēra. No vairākām vietām tomēr pienāca ziņojumi, ka lidojošie diski tur nokrituši. Kāda mācītāja pagalmā atrastais lidojošais disks izrādījies par vecu ripas zāģi, bet kāda farmera disks izrādījies par meteroloģiskās stacijas novērošanas balonu. Deva visdažādākos izskaidrojumus. Kāds zinātnieks apgalvoja, ka diski ir marsiešu atbilde uz izdarīto radara kontaktu ar Marsu. Vairums tomēr nosvērās, ka darīšana ar jauniem ieročiem. Bet tā kā armijas un flotes štābos teica, ka tie nav viņu, tad diskiem vajadzēja nākt no kādas ārvalsts.

Kāds veikls reportieris nokēra pat Andreju Gromiko UN sēžu starplaikā un jautāja tam. Gromiko atbildēja, ka viņam oficiāla izskaidrojuma par diskiem nav. Viņš personīgi pielaižot divi versijas: diskiem esot sakars vai nu ar pastiprināto viskija eksportu, vai arī Krievijas diska metēji sākuši trenēties 1948. gada olimpiādei. Ja pēdējā versija izrādītos pareiza, tad Gromiko pielaiž domu, ka Krievijas metējiem ir noteiktas cerības uz zelta medāli. Līdz ar to lieta bija ievirzīta humora gultnē. Pa vidu nopietniem disputiem arvien vairāk paspīdēja feļetoni un karikatūras. Amerikāņi lēnām nomierinājās. Disku mistērija palika nenoskaidrota.

*

Stretona likumprojekts par 400.000 DP ielaišanu ASV pagaidām uzskrējis sēklim. Par spiti Trumena, Maršala un daudzu sabiedrisko organizāciju atbalstam, nav cerību, ka likumprojekts var sasniegt kongresu vēl šogad. Galvenie nopelni te ir tās komisijas priekšsēdim, kur projektu apsprieda, tas katēgoriski nostājās pret likumprojektu, teikdams, ka nepiekrītis tam, kamēr vien ASV būs vai kaut 100 bezdarbnieku.

*

Par spīti lielajam karstumam, kas šobrīd piemeklējis ASV, Trumens pirmo reizi šodien atlika savu kārtējo vikendu un palika Baltajā namā. Iemesls — Grieķijas apstākļu strauja pasliktināšanās. Draudi par diplomātisko attiecību pārtraukšanu un nemiernieku izdotais paziņojums par „valdības" nodibināšanu partizāņu ieņemtajā territorijā laikrakstu toni uzreiz padarīja ļoti nopietnu. Daudzkārt varēja dzirdēt izteicamies par dzirksteli, kas var izraisīt nopietnus draudus mieram. Optimisti tomēr purināja galvas un jautāja, kas blefo?

Lai kā, bet vienā ziņā visu domas še saskan. Grieķija ir ASV pirmā aizsardzības līnija. Daudzi iesaka valdībai sniegt Grieķijai nekavējoties tiešu militāru atbalstu, neapmierinoties tikai ar ieroču un dolaru sūtījumiem. Sasprindzinājums ir liels. Visi gaida un cer, jo konflikta nevēlas neviens. Bet atdot vadītāju vietu pasaulē arī nedomā neviens amerikānis.

Detroitā, 16. augustā.

V. Pormanis

Jaunie lauž sev ceļu

Regensburgā, Neuhauza zālē debitēja jauns latviešu baritons Arijs Kellijs. Koncertu rīkoja Regensburgas mākslas aģentūra. Dziedonis dzimtenē studēja mūziku Rīgas valsts mūzikas skolā un darbu cītīgi turpinājis arī trimdā. Rezultāti ļoti redzami. Balss plaša apjoma ar skanīgu forto, bet, kas sevišķi vērtīgi, — Kellijs dzied labi nesošu pianо bez kādas piespiešanās arī augstā tesiturā. Programmā latviešu un vācu dziesmas un operu ārijas. Dziesmu iztulkojumā laba stila izpratne un vajadzīgā pietāte pret mūziku.

Arī vācu preses koncerta vērtējums pozitīvs. Starp citu „Mittelbayerische Zeitung" raksta: „Jaunais baritons Arijs Kellijs apbalvots ar spēcīgu vīrišķi kodolīgu balsi. Savai mākslai pilnīgi nodevies, izteiksmīgi un ar plastisku iedziļināšanos viņš dziedāja krievu un itaļu operu ārijas . . ."

Jāpriecājas, ka mūsu vecai mūziķu saimei arī trimdā ir sava sološa jaunaudze. Korrekts pavadītājs bija Regensburgas teātŗa kapelmeistars Sauters.

A. Šnornieks

Kas un kur?

Angļu kino producenti atzinuši Čārlza Dikensa darbus par ideāli piemērotiem filmēšanai. Jau 1935. gadā filmēts Dāvids Koperfilds un Stāsts par divām pilsētām, pēc tam arī Ziemsvētku dziesma, nesen apgrozībā laista filma Lielās cerības, un drīzumā tai sekos Nikolass Niklbijs.

Londonas radiofons izsolījis radio aparātu godalgas savu vācu valodas raidījumu klausītājiem, kas iesūtīs labāko kritiku par vācu raidījumiem.

Berlines pilsētas valde nolēmusi ik gadus izsniegt 100.000 marku lielu Fontanes literātūras godalgu par mākslnieciski vērtīgāko romānu. Godalgu pirmo reizi paredzēts piespriest 1948. g. 20. septembrī.

Erichs Marija Remarks, Rietumu frontē bez pārmaiņām autors, ieguvis ASV pavalstniecību. Viņš Vāciju atstāja 1933. gadā, bet Amerikā AP pārstāvim izteicies, ka tuvākajos mēnešos viņš nobeigšot divus uzmetumā jau gatavus romānus.

Kopš kara beigām Vācijā izrādītas 56 amerikāņu filmas, no tām 9 ar sinchronizētu vācu tekstu.

Fricis Dziesma

Mēŗa laiks

Saule bez ēnas iet.
Mēness brien dūmaku blāvu.
Desmit jūdžu skrien vilks
palakties purvāja rāvu.

Zeme plaisā un plīst,
rudums iemeties kūlā.
Puķēm dzinienā jau
stublāji sprēgā un čūlā.

Izkrīt labības lauks,
meži slāpst viesuļu pelnos.
Dienām sūnekļi gruzd
deguma sodrējos melnos.

Zalkši pagalmos lien,
spradži izkapā āri.
Zemes neražai nāk
mēŗa izmisums pāri.

Chronika

Mocarta svētku spēļu nedēļā Bairreitā piedalās arī latviešu baletdejotājs Indriķis Lapkovskis, kas ir arī O. Lēmaņa latviešu baleta ansambļa dalībnieks.

Bij. Liepājas operas baletmeistars Alberts Kozlovskis angažēts par baletmeistaru Stokholmas Oskara operā.

Albumu „Latvija" ar tekstuālām ziņām par mūsu tautas un valsts likteņgaitām, saimniecību, ģeografiju utt. krāšņā ietērpā izdevis Dzintarzemes apgāds Eslingenā.

Jaunu koŗa dziesmu krājumu ar 87 dziesmām, to vidū vairākiem pirmpublicējumiem, izdos franku novada latviešu DP dziesmu dienu rīcības komitejas prezidijs, kas vēl vienmēr darbojas. Grāmatu iespiedīs apm. 3000 eks. un tā maksās RM 15.—.

Dipīšu pasaka — 8

Sarkangalvīte

Viena meitenīte dabūja no mantu noliktavas sarkanu cepurīti. Pirms viņas to bija valkājusi Sesilija O' Kormika. Meitenīte paņēma pašapgādes kantīnē nopirktu rokas somiņu, salika tajā zirņu pulveri, makaronus, baltmaizi un citas kalorijas un gāja pie vecmāmiņas.

Vecmāmiņa, protams, bija izskrīnēta, jo bija pārnākusi joslu robežu pēc 1945. gada 1. augusta un vecuma neprātā to arī ierakstījusi aptaujas lapā. Vācu bēgļu komisārs bija novietojis viņu meža vidū un tā nu meitenītei arī bija jāiet pa mežu, lai gan tolaik visas sievas zināja, ka Bavarijā, no Ulmas nākdams, bija uzklīdis žņaudzējs. Par to bija rakstīts vācu laikrakstos.

Kā nu meitenīte gāja pa mežu, uzreiz vilks klāt. Kurp iešot? Tā un tā — meitenīte, redzēdama, ka vilks nav žņaudzējs, izstāstīja, ka pārvietojas pie vecmāmiņas.

„Ā!" sauca vilks. „Vai nezini militārās valdības rīkojumu Nr. 72, ka aizliegts iznest no DP nometnēm pārtikas devas un nodot tās vācu civiliedzīvotājiem?"

„Bet vecmāmiņa jau nav vāciete," taisnojās meitenīte.

„Tas nekas," atbildēja vilks. „Ierobežojumi, kas attiecas uz vāciešiem, attiecas arī uz latviešiem ārpus nometnēm. Ar priekšrocībām varbūt gan cita lieta. Kur tava vecmāmiņa dzīvo?"

Meitenīte izstāstīja un pati sāka mežā puķītes plūkt.

Kad nu viņa vēlāk nonāca tai mājā, kur dzīvoja vecmāmiņa, viņa pieklājīgi apjautājās saimniecei, vai vecmāmiņa mājās.

„Ir gan," atteica saimniece. „Bet kad jūs te tik bieži nākat, tad, lūdzu, maksājiet man piecus feniņus par kāpņu deldēšanu, gel? Nupat jau te viens bija."

Meitenīte samaksāja piecus feniņus, uzgāja bēniņu istabiņā, kur vecmāmiņa dzīvoja, un redzēja, ka gultā kāds guļ, kas uzmaucis naktscepuri dziļi uz acīm.

„Ai, vecmāmiņ, kālab tev tik lielas ausis?" jautāja meitenīte.

„Tas man no tiem laikiem, kad biju nometnē un tik daudz baumu bija jāklausas," atbildēja vilks — jo tas jau bija vilks, kas gulēja vecmāmiņas gultā.

„Ai, vecmāmiņ, kālab tev tik lielas rokas?" jautāja meitenīte.

„Tāpēc, ka es kādreiz biju trieciniece," atbildēja vilks.

„Ai, vecmāmiņ, kālab tev tik liela mute?" jautāja meitenīte.

„Lai es tevi labāk varētu apēst!" iesaucās briesmīgais vilks un grasījās meitenīti apŗīt.

Bet meitenīte nebija klausījusi vecāku laužu padomam, viņa bija nodarbojusies ar sportu un iemācījusies džiu-džitsu paņēmienus, veikli izgriezās un izskrēja saukt palīgus.

Kad vilku sagūstīja, tad izrādījās, ka viņš bijis liels naci. Viņu nodeva denacifikācijas kamerai un pēc tam ielika darba nometnē starp Flšbachas un Valkas DP nometnēm, kur viņu baroja tik labi, ka viņš par mazu meitenīšu aizkaršanu nemaz vairs nedomāja.

Dipītis L.

Jonāss Miesnieks

STUDENTA GALVINIEKA FIASKO

(Beigas)

„Es tāpat," piekrīt Oskars Pakalns. „Es tāpat . . . Un nu mūsos ir chaoss: mīla un naids, nožēlas un rūgtums. Mums nav vairs gaišā prāta."

„Viss ir māņi un pasakas, pesteļi un murgi, un tu pats klīsti kā spoks savā spokainajā pasaulē, kuŗā viss notiek aģģārni kā domā," atbild students. „Ak, kāda vara ir chaosam. Ne dzīvei."

„Es saprotu," piekrīt profesors. „Jūsu gados tādas jūtas, kā jūs pārdzīvojat, ir nežēlīgas kā vampīri. Pirms disertācijas, lai esmu par jums vecāks tepat divdesmit gadu, viņas plosīja mani tāpat, jaunais cilvēk. Visa nelaime ir tā, ka jūs esat par daudz godīgs. Tamdēļ tik jūs ārdaties kā pats Nebukadnecars, kas šādās reizēs pat ēdis zāli. Es nu gan zāli neēdu."

„Nu, ko tad jūs?"

„Studenta kungs, nebūsim par daudz intimi. Tas ir nepieklājīgi. Es tikai teikšu, mīļais draugs, to, ka tādās reizēs vislabākā zāle ir Lauma Luste. Ticat man. Es redzu, ka degvīns jums nespēj palīdzēt. Tad atliek tik Lauma Luste. Klausiet mani, un jūs būsiet kā ar roku izārstēts. Tagad jums jūsu chaosā pasaule joņo gar acīm kā bībele, bet tad paliek rāma kā jumpravas dvēsele. Jūs pašreiz esat viens chaoss, viens jūklis, bet pret chaosu jācīnās. Mēs citādi nemaz nebūtu cilvēki, bet lopiņi. Ejiet pie Laumas Lustes, palūdziet, lai viņa jūs salāpa. Kur nelīdz zāles, tur līdzēs nezāles. Lai salāpa jūsu saplēsto dvēseli."

Vilis Galvinieks metas virsū profesoram kliegdams: „Sātan, atkāpies!"

Nē, Oskars Pakalns negaida, lai viņu nosit. Viņš bēg uz viaduktu.

„Policija! Palīgā!"

Students stāv un brīnās: Kur, vai zemē ielīda vai? Nav vairs. No viadukta iznāk Lauma Luste.

„Galvinieka kungs, jūs sauc profesors," viņa saka.

„Nemuldiet, madonna, viņš sauca policiju. Es vēl neesmu traks."

„Nē, viņš lūdz jūs," pretojas Lauma Luste. „Ļoti svarīgā lietā," viņa piebilst. „Nu, nāciet, neapbēdiniet sava profesora. Viņš ir izmisis jūsu dēļ. Nabadziņš kāds jūs izskataties: mati sajukuši, pats novārtījies. Nu tīri melns palicis, kāds chaoss!"

Kādu brīdi mūsu iela tukša, vējš tik šūpo kādu izkārtni. Klusums. Te no viadukta izskrien students, aiz viņa Lauma Luste.

„Neko negribu!"

„Vai esmu jau tik veca, profesoram es vēl patīku," Luste runā.

„Jūs esat pavisam laba, bet nē. Hu!" viņš pūš „Es pats sev riebjos. Tāds chaoss. Nē . . . Hu! Man pašam jātiek ar šo chaosu galā. Tur nelīdz nekādas zāles."

„Nē, es jums nepatīku. Es esmu veca. Ar mani ir cauri."

Aust jau rīts, un no debesskrāpja iznāk Lidija Šķietniece. Viņa dodas taisnā virzienā uz tilta margu, kur sēž vēl students Vilis Galvinieks. Sēž kā sastindzis. Nāk meklēt studentu arī profesors.

„Ei, kur jūs, Galvinieka kungs, palikāt?" viņš runā.

„Klusu!" atbild Lidija. „Netraucējiet Viņa majestātes Dzīves artistu!"

Te profesora priekšā nostājas Lauma Luste.

„Tagad tu vari viņu ņemt," Lauma Luste runā, rādīdama uz studentu. „Nu viņa man vairs nevajaga." Viņas balss skan launi un salti.

„Klusu!" apsauc Laumu Lusti Lidija Šķietniece. „Viņš sapņo savu mūžīgo sapni par harmoniju. Nabaga nerrs: viņš vēl domā, ka ir pasaulē brīva griba." Profesors, Lauma Luste stāv un skatās, bet Vilis Galvinieks runā: „Un es viņu tvēru kā ilūziju, ka sapni, un sapnis un ilūzija viņa arī bija."

Nē, viņš raud, šis naīvais zēns. Nevar nemaz saprast, kas ar viņu noticis.

„Un tomēr jūs bijāt pie viņas. Jūs aizmirsāt mani, savu sapni," rūgti runā Lidija Šķietniece. „Jūs nelga!"

„Nē, viņš nav bijis pie tās, Luste melo," kliedz profesors Pakalns.

„Nē, viņš bija," Lauma Luste tiepjas.

„Nemelo!".

„Viņš bija!"

„Neticiet viņai. Viņa te smejas, te raud, te runā patiesību, te melus. Viņa ir sajukums. Viņa ir chaosa chaoss," runā profesors. „Klusu!"

„Viņš bija!" tiepjas Luste. „Jūs viņu apdzirdījāt ar grāvja vaimanām."

„Nē, es nebiju!" atbild students. „Tie ir meli!"

„Tu neesi nekāds liecinieks," saka Lidija Šķietniece, „tu esi apsūdzētais. Tu esi mani novilcis lejā, nu es esmu pie tevis. Bet ja Luste tevi apmelo, tas ir viņas pašas negods."

Te atkal iejaucas profesors: „Lidija Šķietniece, Luste apmelo Vili Galvinieku tik jūsu dēļ! Viņa ir greizsirdīga uz jums. To es saku kā profesors un psichologs. Es runāju patiesību."

„Bet tu viņu piedzirdīji kā lopiņu. To es zvēru," atbild Lauma Luste. „Tu viņu apdzirdīji, un es viņu pavedu . . . Novelc nu, puisīt, savu uzpūtības mēteli, proletarizējies un pazūdi kā visi ielu drūzmā."

„Atkāpjaties jūs abi," saka Lidija Šķietniece. „Jūs viņu viens piedzirdījāt, otrs ievilkāt zaņķī, bet es viņu neatdošu nevienam vairs. Viņam nelīdz ne zāles, ne nezāles. Viņš ir saaukstējies un murgo."

„Nē," Vilis Galvinieks runā, „neviens nekā nespēs. Arī jūs nē, jaunkundz! Es gribēju pārspēt chaosu sevī, bet tās bija tik fantazijas. Es zaudēju. Cilvēks, lai kā cīnās, paliek vienmēr tas pats, nevis cilvēks, veic dzīvi, bet dzīve cilvēku. Velti ir cīnīties. Kas ir sapnotājs, paliks tas, kas ir muļķis, gudrāks netaps, bet arī gudro samals pēc sava prāta dzīve. Tas bija mans, neviena cita fiasko."

„Nē," apsauc studentu profesors, „es zinu, kas var viņu, šo nabaga cilvēku, glābt. Šo izmisušo, paklīdušo aitu svešumā."

„Kas? Kas tad?" jautā Galvinieks.

„Nekas cits: ticība."

„Nē, profesor! Templi ir sabrukuši, es redzu visur pilsētas tik drupās, nekam vairs uzvelt tās. Es neredzu izejas. Nē, mēs ejam bojā. Ar mūsu pasauli ir cauri!"

„Netiepies nu ar profesoru," saka Lidija. „Netiepies tu, slimais cilvēk! Es aizvedīšu tevi un noguldīšu tavās paša cisās; tur tu varēsi izgulēt savu drudzi."

„Es pateicos jums, cēlā dāma, bet to es vēl varu pats izdarīt."

Šai brīdī Lauma Luste uzkāpj uz tilta margas un nolec viņā pusē.

„Luste izdara pašnāvību jūsu dēļ, Galviniek! Jūsu dēļ!" kliedz Oskars Pakalns, kam pāniskas bailes no ūdens. Šai brīdī parādās par tilta margu Lustes galva. „Ko viņš muld, tas profesors," viņa kliedz. „Katru rītu es še mazgāju studenta zeķes un plunčājos. Vai nu tādā peļķē var noslīkt? Dullais!"

Mūsu zēni propagandē savu zemi

Skautisms ir internacionāls, nacionāls un universāls. Šo vispusību vislabāk raksturoja lielā džamboreja Francijā. Tur bija dažādas rases un tautības, kas tomēr nekavēja spilgti jo spilgti izpausties skautisma nacionālajam raksturam. Džamborejas laiks izvērtās par lielu un mazu tautu nacionālo parādi. Krietnu darbu šajā ziņā paveica latviešu zēni. Jau nometnes iekārtošanā dominēja nacionālie elementi. Baltiešu nometnes ieejā vārtu vietā bija aka ar grodiem un vindu, tāda, kāda tik bieži redzēta mūsu dzimtenē. Latviešu nometnes vārti bija darināti no baltām bērza kārtīm. Teltis rotāja tautiskie ornamenti, veidoti pēc prof. J. Kugas zīmējumiem. Mūsu lielākā īpatnība bija signāls — latviskās klabatas. Tām radās daudz apbrīnotāju. Par labi iekārtoto nometni saņēmām Starptautiskā skautu biroja direktora Vilsona uzslavu.

Lai citu zemju skautus un apmeklētājus iepazīstinātu ar Latviju, mūsu zēni ierīkoja vairākus stendus, kur pārdeva piemiņas lietiņas. Visvairāk ievērības tomēr izpelnījās mūsu krāšņie tautiskie tērpi un latviešu dziesmas.

Latviešu skautu priekšnieks prof. Dr. E. Dunsdorfs savos iespaidos par džamboreju ļoti apmierināts. Profesors saka: „Ar piedalīšanos džamborejā pakalpojām mūsu nacionālai lietai. Bieži dzirdējām vārdus „Voilà Lettons!" — „Lūk, latvieši!" Mūsu zēnu kārtība un sasniegumi nepalika neuzmanīti. Jauniešiem sevišķi vērtīgs ieguvums bija dažādās darbnīcas un mācīšanās iespējas nometnes laikā. Ja džamborejas dēļ kāds zēns nokavēja skolu, tad gūtā pieredze to bezgalīgi atsver."

Latviešu skautu priekšnieka sekretārs J. Liepiņš stāsta: „Mūsu zēni džamborejā sapazinās ar citu zemju latviešu trimdiniekiem, jo Francijā bija arī 5 latviešu skauti un 4 vadītāji no Zviedrijas, bet no Beļģijas un Francijas piedalījās pa 1 latviešu skautam.

Pie mums ieradās daudzi augstu viesi — starptautiskās skautu kustības darbinieki. Priecājāmies arī par vairāku tautiešu apmeklējumiem un viņu ciema kukuļiem. Francijā jutāmies kā savas zemes sūtņi, kam Latvija jāreprezentē vislabākā nozīmē.

Mīļš paldies visiem tautiešiem, kas sekmēja latviešu skautu ceļojumu uz Franciju. Sevišķa pateicība LCK un Turībai par līdzekļiem. Mūsu zēnus ar lielu prasmi un enerģiju vadīja prof. Dr. E. Dunsdorfs. Un beidzot, lai pateicība arī zēniem par viņu brašo stāju un darba priekš!"

A. Ķiploks

—nieks, bet
ā fabrikā
ĀRA DZĪVI ANGLIJĀ
Dieva pagaidām pelna 52 šil. 3 pen-
s nedēļā. Kad viņa būs iemācīju-
s par piegriezēju, tad nopelnīs 5
rciņas (100 šiliņu). Tas nav daudz,
u vairāk nekā mājsaimniecībā, pie
n fabrikā nedēļā jāstrādā tikai 5
nas. Ēšana un dzīvoklis mums
em izmaksā 65 šil. nedēļā. Atli-
ms nedēļā ir 4 mārciņas. Nauda
kūst kā sniegs saulītē. Nelaime
ka Anglijā ieradāmies ar nožēlo-
niem apaviem un drēbēm. Tagad,
iespējams, tos pērkam. Paies to-
r labs laiks, kamēr tiksim pie
ntiņām, ko iepriekš nebūs lieto-
i 10 angļu.
Paēduši esam labi, kaut mūsu dzi-
kļa saimnieks arī ir tikai strād-
ks un speķa viņam nav vairāk
2 uncēm nedēļā. Šeit drīkst
rt tēju bez cukura, bet katrā ziņā
ūt klāt pienam. Ja piens maz-
sācis ieskābt, to izlej. Lūdzām,
pienu mums saraudzē. To saim-
ce arī izdarīja, bet, kad mēs
im, tad izmuka no istabas.
Angļi ir izpalīdzīgi un laipni, bet
nīs viņiem kaut kas smags. Viņi
nā par valdības krīzi, cīnās ar ce-
n, algām un pārtikas devu samа-
šanu un apģērbu cenu paaugsti-
anu, bet mazo cilvēku gandrīz
maz neinteresē ārlietas."
Kāds cits tautietis, kas saistījies
bā tekstilrūpniecībā Bredfordas
kārtnē, mums raksta: „Iebraucot
nsitnometnē reģistrējos par lauk-
ādnieku, bet darbu tik drīz neda-
u un pieņēmu piedāvāto nodar-
anos tekstilrūpniecībā. Fabrikas
ādniekiem ir dažādas labierīcības.
rbs viegls, tīrās, siltās telpās, bet
idz jākustas un jābūt ļoti uzma-
am. Esmu jau izmācījies par
pēju un apkalpoju 2 lielas mašī-
ar 304 spolēm. Pastāvīgi jāap-
gā mašīnas un jāvēro, vai nav
trūcis kāds pavediens.
Mūsu sievietes strādā spolētavā.
esam apmierināti. Šādu darbu
ēlams izvēlēties visiem, kas fi-
ki vājāki. Pirmās divi nedēļas
atvilkumiem saņēmu 108 šil. un
ensus, trešā nedēļā — 118 šil. 4
sus. Trešā nedēļā jau strādāju
stāvīgi, tāpat kā angļi. Pamatalga
n tagad ir 138 šiliņi, pie kuŗas
s klāt prēmijas par izvērpto vil-
dziju. Šis atalgojums esot lielā-
s, kādu vispār ārzemju strādnieks
glijā saņemot. Arī ar dzīvokļiem
alikti. Fabrikas pērk mājas, ku-
iekārto strādniekiem dzīvokļus.
reiz dzīvoju kopā ar citiem tau-
iem nelielā pilsētiņā, apm. 20 mi-
u braucienā ar auto no fabrikas.
ram ir sava istaba. Visumā dzī-
am labāk nekā cerējām. Esam
libinājuši arī savu kori."
Ne tik labi klājas tautiešiem, kas
nāki par 18 g. Tie saņem mazā-
atalgojumu. Kāds jaunietis, kas
idā tekstilfabrikā Horsfartas ap-
ā, raksta: „Pagājušā nedēļā so-
nu 58, bet iepriekšējā 50 šiliņus.
rikā strādā vēl viens latvietis,
arī nav pilnus 18 g. v. Tam klā-
tāpat. Anglijā likums nosaka, ka
rikā var strādāt ar 15 g. v., bet
ts maiņā ne jaunāki par 18 g.
ms alga ievērojami mazāka —
natalga 52 šiliņi, kamēr sievietes
em 55 šiliņus. Ja sevišķi sekmē-
tad jaunieši var izpelnīt līdz 75
jo par izstrādāto materiālu dau-
mu maksā prēmijas. Darbs ir
un nav garlaicīgs."

VĒSTULES REDAKCIJAI

imunds Kalniņš,
sburgā

NAV VIENS VIEN
ar nozudušo „izdevēju" J. Ozolu,
chenē, es varu kaut ko papildi-
Arī es viņam nodevu pasūtinā-
u lielākam sludināto grāmatu
tam, uz ko 27. februārī saņēmu
zolā vēstuli bez datuma, ka viņš
itināj umu nevarot vairs pieņemt,
lika griezties pie sava „Bavārijas
abala ģenerālkomisionāra" Kārļa
inska, Minchenē, Orleansplatz 7.
ūtīju pasūtinājumu un iemaksu
. Drīz saņēmu atkal no J. Ozola
uli (arī bez datuma), ka K. Liš-
kis manu pasūtinājumu un nau-
pārvedumu esot saņēmis, bet tā
vispirms apmierināšot tos, kas sa-
sājuši pilnu grāmatu vērtību.
ca man nekavēties ar atlikuma
tīšanu. Vēlēdamies grāmatas āt-
saņemt (J. Ozols solīja pēc pāris
ēļām), nosūtīju arī altikumu.
ā kā līdz jūnijam grāmatas vēl
ju saņēmis, ar vēstuli lūdzu no
Liščinska informāciju par izsūti-
as kavējumu. Pēc trim nedēļām
mu šo vēstuli atpakaļ ar pasta
dņa atzīmi, ka adresāts to pastā
pieprasījis. Rakstīju J. Ozolam,
tāpat atgriezās arī šī vēstule ar
pašu atzīmi.
ēc mana vērojuma šeit darīšana
epriekš apsvērtu tīšu rīcību un
ējams, ka bez „ģenerālkomisio-
" K. Liščinska Ozolam bijuši
citi „pārstāvji."

M. Zēberga un E. Ābelītis

trimdas meistari tenisā

23 latviešu tenisisti 6. un 7. sept. Eslingenā sacentās emigrācijas meistarsacīkstēs. Sieviešu vienspēlē meistares godā tika M. Zēberga, finālā uzvarot M. Vuškalni 6—1, 6—3. Abas tenisistes arī dzimtenē daudzkārt spēlējušas Latvijas un Rīgas meistarsacīkšu finālā. Vīriešu vienspēlē no 16 dalībniekiem pārākais bija E. Ābelītis. Viņš finālā pieveica R. Šrēderu 8—6, 1—6, 6—1. Vīriešu divspēlē uzvarēja E. Ābelītis, E. Laimiņš, bet 2. v. ieguva R. Šrāders, Z. Strautmanis. Jauktās divspēles finālā spēlēs M. Zēberga, E. Ābelītis un M. Vuškalne, J. Siliņš.

Z. RINGENBERGAS UZVARAS AUSTRIJĀ

Mūsu pieccīņas rekordiste Ringenberga austriešu rīkotajās eksternās vieglatlētikas sacīkstēs Klagenfurtā, Austrijā, grūda lodi 11,55 m, kas ir jauns trimdas rekords. Ringenberga guva vēl 3 uzvaras. Viņa skrēja 100 m 13,4 sek., lēca augstumā 1,40 m un tālumā 4,86 m.

26. un 27. septembrī Filadelfijā notiks pēckara otrās pasaules meistarsacīkstes svara celšanā. Uzņēmumā no kreisās: spalvsvars A. Andersons (Zviedrija) un smagsvars Dž. Deviss (ASV), kas Filadelfijā aizstāvēs pērn Parīzē izcīnīto pasaules meistaru godu.

Arī H. Gailis spēlē Francijā

Latviešu jaunākās paaudzes futbolists H. Gailis, kas mūsu sporta dzīvē populārs kļuva tikai emigrācijā Vācijā, saistījies franču profesionālo vienībā Lens. A. Vanags no RC. Strasbourg pārgājis uz Le Havre, bet K. Ārens sekmīgi spēlē RC. Paris sastāvā.

Ieguvums mūsu šacha literātūrā

„MODERNĀ MEISTARU PRAKSE"

Tā saucas A. Purmaļa sakopotā un L. Endzelīna rediģētā šacha grāmata, ko izdevis Dzintarzemes apgāds Eslingenā.

Jau neatkarīgās Latvijas laikā nevarējām lepoties ar bagātu šacha literātūru, un tieši trimdas apstākļos tās trūkums sāpīgi izjūtams. Tāpēc ar lielu prieku ņemam rokās korektā techniskā apdarē iznākušo, 150 lpp. biezo grāmatu. Tajā sakopotas 104 šacha partijas, kas izvēlētas no pēdējā laika starptautiskiem turnīriem.

Partiju izvēle visumā bijusi laimīga un, atbilstoši virsrakstam, labi raksturo moderno meistaru praksi. Sevišķi kupli pārstāvēti Vācijā notikušie turnīri, neaizmirstot arī latviešu sasniegumus. Partijas sniegtas skopiem un atturīgiem, taču objektīvi lietpratīgiem, lielāko tiesu pašu meistaru komentāriem L. Endzelīna redakcijā. Jānožēlo vienīgi, ka nav izdevies pozitīvi atrisināt diagrammu jautājumu, kas varētu ievērojami atvieglināt grāmatas pārskatāmību.

Sastādītāji pareizi novērtējuši principa „vārdi māca, piemēri aizrauj" didaktisko nozīmi un centušies sniegt vērtīgu saturu objektīvā apgaismojumā, liekot šachistiem, kas pārkāpuši iesācēju slieksni, pašiem mācīties no dzīviem piemēriem, kuros sintezētas teorijas un prakses atziņas. Šī iemesla dēļ, kā šacha meistars, tā skolnieks un entuziasts atradīs grāmatā līdzās aistētiskam baudījumam daudz pamācoša. Modernā meistaru prakse ir darbs, kas blakus Ķemeru turnīra grāmatai cienīgs ieņemt goda vietu latviešu šacha literātūrā. Ievērojot grāmatas saturu un nelielo eksemplāru skaitu, cena RM 20.— uzskatāma par mērenu.

E. Zemgalis

R. CIRCENIS MET ŠĶĒPU 61,70 M

Vācu biedrības St. Georg rīkotajās vieglatlētikas sacīkstēs 31. aug. Hamburgā 3 skaistas uzvaras guva latvieši. R. Circenis meta šķēpu 61,70 m. Šis rezultāts viņu ierindo emigrācijas 1947. g. labāko šķēpu metēju vidū 2. vietā — tūlīt pēc Stendzenieka. N. Millers, sasniedzot lodē 14,17 m tālumu, palika tikai 11 cm aiz sava šīgada teicamākā sasnieguma. A. Liepnieks izcīnīja uzvaru augstlēkšanā (1,70 m).

J. Daliņš

Starptautisks šacha turnīrs notiks no 13.—23. sept. Štutgartē. Piedalīsies arī amerikāņu joslas latviešu meistars E. Zemgalis.

Meistara Hermaņa Matisona 15. nāves dienas atcerei Hanavā no 27. sept. līdz 8. okt. notiks starptautisks šacha turnīrs.

Ledushokejists Ojārs Ritums 30. aug. Augsburgā salaulājies ar Maiju Janumu.

Amerikāņu joslas latviešu meistarsacīkstēm futbolā pieteiktas 5 vienības. Sacīkstes notiks pēc 1 zaudējuma sistēmas. Fināls jāizspēlē līdz 1. oktobrim.

Sācies kvalifikācijas turnīrs basketbolā amerikāņu joslas labākajām vienībām. Pirmie rezultāti: Hersbrukas YMCA — Eslingenas YMCA 29—27 (13—11), Hanavas YMCA — Hersbrukas YMCA 55—37 (21—21) un Darmštates Kursa — Eslingenas YMCA 33—25 (13—9). 4. sept. Hanavā turienes YMCA un Darmštates Kursa spēlēja 36—36 neizšķirti.

Trimdas meistarsacīkstes paukošanā ar floreti vienībām notiks 27. sept. Darmštatē. Startēs bij. Latvijas meistars Kichno, vecmeistars Kvants, A. Aizstrauts, amerikāņu joslas meistars Kaktiņš, junioru meistars Krastiņš uc labākie floretisti.

Pinnebergas studiju centra meistarsacīkstēs galda tenisā labākos panākumus guva latvieši. Vīriešu vienspēlē uzvarēja Lukavičiuss (liet.), 2. Kenne, 3. Priedītis; sieviešu vienspēlē 1. Kūkuma, 2. Apine, 3. Mitele (ig.); jauktā vienspēlē 1. Kūkuma, Grīnfelds, 2. Tunkunaite, Lukavičiuss (liet.), 3. Apine, Krūmiņš.

Ina Kalniņa (Hersbruka), 14 g. v. meitene Ziemeļbavārijas meistarsacīkstēs vieglatlētikā Vircburgā lēca tālumā 4,00 m.

Dienvidvācijas meistarsacīkstes futbolā sākās 6. un 7. sept. Pirmajā kārtā meistars 1. FC. Nürnberg uzvarēja FC. Wacker 6—1 un Sportfreunde Stuttgart — Schwaben Augsburg 1—0.

Jauns līdzeklis tuberkulozes ārstēšanai

Vācu ārsts Dr. P. Trochs, kā ziņo, atradis jaunu līdzekli tuberkulozes ārstēšanai — „Peteosthor". — Tas ir: platinsol, eosin un Thorium X maisījums. Dr. Trochs līdzekli pielietojis Badpirmontas tbc slimnīcā apm. pie 60 kaulu un locītavu tbc slimniekiem. Līdzeklis pielietots tikai pie tādiem slimniekiem, kuriem slimība bijusi bezcerīgā stadijā. 6 mēnešu laikā daudzi jau bijuši veseli un pārējiem stāvoklis strauji uzlabojies. Nodomāts sākt pielietot šo līdzekli arī plaušu tbc ārstēšanai.

Daudzi vācu speciālisti liek lielas cerības uz jauno līdzekli.

Godalga par 2048. g. romānu

Pa vienai Franklina, Ļeņina un Helderlina godalgai 15.000 marku kopvērtībā izsludinājusi Grāmatu reformas ūnija Berlīnē par labāko romānu, kuŗa darbība risinātos 2048. gadā un kas nebūtu dibināts uz kādu technisku izgudrojumu, bet kuŗā būtu iztirzātas politiskas, saimnieciskas un kultūras problēmas. Organizācija, kuŗai ir 80.000 biedru, grib panākt „papīra kartītes" radīšanu, pret kuŗu patērētājs varētu iegādāties grāmatas un žurnālus.

Šim numuram pievienotas 2 lapaspuses, kuŗas saņem ATPŪTAI pasūtinātāji.

†

Ar dziļām sērām paziņojam, ka 1947. gada 23. augustā traģiska nāvē miris

Jūlijs Vedējs,

dzimis 1886. g. 26. jūnijā Madonas apr. Mētrienes pagastā. Apbedīts 26. aug. Fišbachas kapos.

Aizgājēju mīļā piemiņā paturēs

sieva, bērni, vedekla un mazbērni.

Jūlijs Vedējs †

Kopš tās dienas, kad Jūlijs Vedējs 1919. g. cīnījās pret Bermonta bandām, viņš visu mūžu turpināja darbu un cīņu Latvijas labā. Apbalvojumam par mūsu valsts atbrīvošanas cīņām pievienojās Trīszvaigžņu ordenis un Brīvības piemineklja komitejas atzinības velte. Līdz Latvijas pirmajai okupācijai Vedējs bija vairāku Rīgas policijas iecirkņu priekšnieks. Trimdā viņš dzīvoja Fišbachas latviešu nometnē, kur 23. aug. 61 g. vecumā miris. Sportistu saime no nelaiķa šķirās kā Rīgas mednieku un makšķernieku b-bas ļoti aktīva locekļa. Aizgājējs Latvijai izaudzinājis dēlu — mūsu ievērojamāko ledushokejistu Leonīdu Vedēju.

Šm.

DAŽOS VĀRDOS

700 diplomātu no 54 valstīm, to vidū 16 ārlietu ministru, piedalīsies UN kopsapulcē Ņujorkā 16. septembrī. ASV delegāciju vadīs Maršals, Bevina un Molotova piedalīšanās vēl nav apstiprināta.

Atkāpušies seši turku ministri. Ministru prezidents Pēkers paskaidrojis, ka Turcijas saimniecības politikas neveiksmēs vainojama zināmu aprindu opozicija valdībā, kādēļ nepieciešami valdību pārveidot.

12.000 t kviešu saņems IRO sadalīšanai DP vajadzībām angļu un amerikāņu joslā Vācijā, paziņojusi ASV lauksaimniecības ministrija.

Vācu strādniekus Francijai vervē jaunatvērts birojs Germersheimā, franču joslā. Pieņem arī „tautas vāciešus", solot franču strādnieku darba noteikumus. Pieteikušies jau vairāki tūkstoši. Tos savāc nometnēs, kur tiem pārbauda veselību.

Apvērsumu vēža un citu slimību apkarošanā var radīt prezidenta Trumena paziņotais nodoms nodot pasaules zinātnieku rīcībā ASV atomrūpnīcās iegūtās radioaktīvās vielas — izotopus. Paziņojumu apsveica daudzi UN atomenerģijas komisijas locekļi. Neizteicās Sīrijas un PSRS pārstāvis. Pēdējais vēl nezinot savas valdības viedokli.

„Benderistu" vadoni un viņa štābu sagūstījušas čechu armijas iestādes. Šī 20.000 vīru lielā terroristu organizācija sastāvot no pretkomūnistiskiem poļiem, ukraiņiem, padomju dezertieriem un agrākiem SS vīriem un nosaukta ukraiņu separātistu ģenerāļa Bendera vārdā, kas karā sadarbojās ar vāciešiem, lai dibinātu neatkarīgu Ukrainu. Pirmās „benderistu" vienības esot pārgājušas Austrijas robežu.

Jaunu ierīci automobiļiem izgudrojis kāds Gracas inženieris; ar infrasarkano staru fotografijas palīdzību ierīce arī pilnīgā tumsā un miglā padara redzamu uz matstikla ceļu 90 metru attālumā.

Brīvību un 5 proc. ieguvuma atlīdzībai prasa kāds franču cietumnieks, kas esot ar mieru atklāt viņam zināmo slēptuvi ar Francijas bankas zeltu 144 miljonu franku vērtībā.

100.000 marku kukuli piedāvājuši jaunās vācu „rūpniecības policijas" locekļiem kāds vācietis un kāds krievs, lai varētu ielauzties amerikāņu lielākajā preču noliktavā Frankfurtē. Krievs bēgot nošauts.

Tikai 8 miljoni no 40 miljoniem angļu-amerikāņu joslas iedzīvotāju šoziem varēšot salabot apavus, ja neuzlabosies materiālu sagāde.

Pieminekli populārākajam spāņu vēršu cīnītājam Manoletam nolemts celt Kordovā. Manoletu nonāvēja vērsis, un viņa dievinātāji visā Spānijā publiski sēroja trīs dienas.

Amerikāņu civilās cenzūras sašaurināšanu paziņojis ģenerālis Klejs. Līdz gada beigām tagadējo 3000 darbinieku vietā cenzūra nodarbināšot vairs tikai mazu daļu.

Dižciltīgo titulu piešķiršanu izlēmusi Spānijas valdība, pilnvarojot šim uzdevumam Franko.

Krievu emigrantu „trimdas valdība" nodibināta Kubā bijušā cara flotes virsnieka Golovčenko vadībā.

92 personas dabūjušas galu kino ugunsgrēkā Parīzē. Nelaime cēlusies elektrības vadu īssavienojuma dēļ.

Pēc krievu iestāžu rīkojuma pilnīgi evakuēta Nīderneiendorfas pilsētiņa Berlīnes tuvumā, atbrīvojot to padomju karaspēkam. Visa iekārta bija atstājama dzīvokļos.

„LATVIJAS" ABONEMENTS,

pasūtinot laikrakstu pa atsevišķiem eksemplāriem (līdz 3 eks. iesk.), maksā RM 7.— mēnesī; pasūtinot kollektīvi vairāk par 3 eksemplāriem — RM 6.— mēnesī par eks. Sludinājumu maksa: RM 3.— par vienslejīgu iespiedrindu vai tai atbilstošu telpu; piederīgo meklēšanas sludinājumi par puscenu, bet ne mazāk kā RM 6.— par sludinājumu.

Abonementu pieteikumi, sludinājumi, naudas pārvedumi un korespondence adresējama „Latvijai", (13b) Günzburg/Do., Bürgermeister-Landmann-Platz 7.

KUR PALICIS CILVĒKS, KAS IZGLĀBIS 13.000 ŽĪDU

Zviedrijas valdība no jauna pieprasījusi Maskavai ziņas par to, kur palicis diplomāts Raauls Valenbergs. Arī ASV atkārtoti interesējusies par šo jautājumu, bet joprojām nav dabūta īsta skaidrība, kur palicis šis zviedrs, kas kļuva gandrīz vai teiksmaini slavens pēdējās kara dienās, kam Budapeštā uzcelts piemineklis un kuŗa vārdā ungāri nodēvējuši kādu savas galvaspilsētas ielu.

„Readers Digest" sniedz šādu rakstu par Raaulu Valenbergu: „Vienrocis, pasīka auguma, viņš 1944. gadā piepeši uzpeldēja tai chaosā, kas bija iesācies Ungārijā sabrukuma priekšvakarā. Viņš izglāba no nāves desmitiem tūkstošu žīdu. Tad, kā kāds seno laiku vikings, viņš tikpat pēkšņi pazuda no zemes virsus.

Valenbergam nebija daudz ieroču, bet tie bija iedarbīgi — viņš rīkojās ar aizsardzības pasēm, kas bija izdotas viņa dzimtenes, Zviedrijas, vārdā, ar fantastiski veiklu diplomātiju, ledainu drošsirdību un morālisku stāju, kas ietekmēja pat nacistus. Viņš uzdevās par Zviedrijas sūtniecības sekretāru, bet patiesībā bija ieradies Budapeštā ar amerikāņu valsts naudu un slepenu Zviedrijas karaļa uzdevumu. Toreiz viņam bija 32 gadi. Vai viņš arī tagad vēl dzīvo, tas nevienam nav zināms. Pēdējos mēnešos Skandināviju un Balkānus atkārtoti satraukušas baumas, ka Valenbergs esot krievu gūstā kādu iemeslu dēļ, kas zināmi vienīgi to slepenajai policijai.

Valenbergs cēlies no ļoti bagātas Zviedrijas baņķieŗu ģimenes. Raaula tēvs mira jau agri un zēnu audzināja viņa vectēvs, kas savā laikā bijis Zviedrijas sūtnis Turcijā un Japānā. Raauls iemācījās krievu, spāņu, vācu, franču un angļu valodu. Viņš studēja Francijā, pēc tam Amerikā, kur 1935. gadā ieguva arhitekta grādu. Tad viņš aizceļoja uz Dienvidafriku, pēc tam strādāja kādā Haifas bankā, kur pirmo reiz iedraudzējās ar žīdiem. 1941. gadā viņš kļuva lielas zviedru tirdzniecības firmas direktors un bieži ceļoja uz Budapeštu veikala darīšanās.

Līdz 1944. gadam 800.000 Ungārijas žīdi bija praktiski neaizkarti. Bet 1944. g. martā valdīšanu pārņēma vācieši un jau līdz jūnijam turpat 600.000 žīdu bija nosūtīti spaidu darbos uz Vāciju vai uz gāzu kamerām Polijā. ASV ārlietu ministrija uzdeva sūtnim Zviedrijā Heršelam Džonsonam panākt neitrālās Zviedrijas intervenciju atlikušo Ungārijas žīdu labā.

Džonsons bija dzirdējis par Valenbergu un abi vīri satikās. Vai Valenbergs būtu ar mieru mēģināt glābt nāvei nolemtos Ungārijas žīdus, ja viņam dotu amerikāņu līdzekļus un viņu pašu maskošanās nolūkos ieceltu par Zviedrijas diplomātu? Džonsons tūlīt brīdināja, ka, ja vācieši uzzinās Valenberga īsto misiju, neviena vara pasaulē nespēs viņu glābt.

Dažas dienas vēlāk slepenajai misijai piekrita arī Zviedrijas karalis un valdība. Viņš devās ceļā divām mugursomām, kas bija pilnas sarakstiem ar ungāru pagrīdnieku adresēm, ziņām par to, kādi Ungārijas valsts ierēdņi ir sabiedrotiem labvēlīgi, kur vēl Budapeštā atrodami pret nacistiem noskaņoti skandinavi un ar ārzemju valūtu. Slepenā kontā kādā Stokholmas bankā uz viņa vārda bija noguldīti 65.000 dolaru, ko bija ziedojusi ASV kara bēgļu padome un Amerikas žīdu izpildkomiteja.

Valenbergs ieradās Budapeštā jūlija sākumā kā jaunākais sūtniecības sekretārs. Viņš uzzināja, ka līdz jūnija beigām sūtniecībai ar „aizsardzības" pasēm — t. i, izdodot fiktīvus zviedru dokumentus, bija izdevies glābt tikai 649 žīdus. Valenbergs sāka nostiprināt šo dokumentu svaru. Ar kukuļiem, ar solījumiem, ka pēc sabiedroto uzvaras palīdzēs, un vienkārši ar laipnību viņš panāca ungāru ierēdņu solījumus respektēt zviedru papīrus. Ar tiem pašiem līdzekļiem viņam izdevās panākt to, ka uz neilgu laiku novilcina turpmākās žīdu izsūtīšanas. Strādādams 20 stundu dienā, viņš paveica vienu no visgrūtākiem uzdevumiem — norīkoja 20 namus „zviedru sūtniecības vajadzībām", kur aiz neitrālitātes izkārtnes paslēpt visus tos žīdus, ko izdotos turp aizgādāt.

Kādu rītu telefons vēstīja, ka simtiem žīdu sadzīti Jozefštates stacijā izsūtīšanai uz Poliju. Valenbergs steidzās turp. Vāciski lādēdamies, viņš piespieda sargus izlaist viņu caur durkļu rindām. Tad viņš devās klāt stacijas komandantam. — „Kas te notiek?" viņš sauca īsti vāciskā pavēļu balsī. „Vai Herr Hauptmann nezina, ka daudzi no šiem žīdiem ir Zviedrijas pavalstnieki?" Nenogaidīdams atbildi, viņš pagriezās pret vilcienu un skaļi nokomandēja, lai visi žīdi, kam ir zviedru dokumenti, tūlīt iznāk uz perona. Iznāca daži duči. Valenbergs vēlreiz atkārtoja to pašu pavēli un zīmīgi māja ar roku. „Arī visiem tiem jāiznāk, kam ir pagaidu dokumenti ungāru valodā!" Gūstekņi saprata, ko viņš domā, un tagad ap Valenbergu pulcējās arvien vairāk. Jaunais zviedrs bija pareizi aplēsis to, ka vācu virsnieks neprot ungāru valodu. Viņš tāpēc augstprātīgu seju atzina par labiem dokumentiem ir ienākuma nodokļa aptaujas, ir dzimšanas apliecības. Tad Valenbergs, skaļi un pavēloši runādams, aizveda gandrīz pusi vilciena sadzīto gūstekņu un nodeva tos sviem palīgiem, kuŗu skaits jau bija pieaudzis uz 300. Tie steigā izdeva visiem atbrīvotajiem īstus zviedru pagaidu dokumentus.

Valenberga darbošanos, protams, drīz pamanīja Gestapo un ungāru nacisti. Bet viņi atzina, ka būtu bīstami nogalināt neitrālas valsts diplomātu. Sākumā viņi apmierinājās ar to, ka nozaga viņa automobili. Viņam pašam sāka visur sekot. Beidzot viņš bija spiests ik pārdienas mainīt dzīvokli. Viņš noorganizēja vairākas palīgu grupas, kuŗas apgādāja slēptuvēs viltotām Gestapo un ungāru policijas apliecībām un zagtām uniformām. Šīs trieciena grupas atbrīvoja žīdus no vilcieniem un gājienu kolonnām.

Beigās Valenbergs kopā ar Šveices diplomātiem dažādās vietās slēpa un baroja 13.000 žīdu. Kāds amerikāņu diplomāts vēlāk izteicies, ka Valenbergs paveicis vairāk nekā būtu paveikuši 20 parastie diplomāti.

Galu galā to, protams, nevarēja vairs noslēpt. Salasi valdība pazīņoja, ka pārmeklēs visas Zviedrijas sūtniecības ēkas, jo tajās slēpjoties vismaz 10.000 cilvēku vairāk nekā nolīgts. Valenbergs piekukuļoja pārmeklētājus, iestāstīdams tiem, ka karš tik un tā zaudēts un glābiņš būs tikai tiem, kam būs zviedru ierēdņu dotai pagaidu dokumenti. Šādus dokumentus viņš arī izdeva visiem pārmeklētājiem, kas pēc tam ziņoja, ka nekā aizdomīga nav atraduši.

1945. gada janvārī Valenbergam bija jāsāk slēpties. Viņš visu Budapeštas aplenkuma laiku pavadīja slēpdamies pagrabos. 16. janvārī viņš paziņoja kādam Starptautiskā Sarkanā Krusta pārstāvim, ka lūkos nokļūt pie krievu virspavēlnieka maršala Maļinovska, lai pieprasītu palīdzību izglābto žīdu konfiscētās mantas atgūšanai. Nākošā rītā Valenbergs trīs krievu slepenās policijas virsnieku pavadībā devies uz Maļinovska štābu. Ceļā viņš saticis kādu draugu un tam uzsaucis: „Es pat nezinu, vai eju ar viņiem kā draugs vai kā gūsteknis." Pēc tam par viņa likteni nekas vairs nav zināms. Zviedrijas valdība apgalvo, ka tai zināmi trīs krievu virsnieku vārdi.

17. janvārī padomju valdība oficiāli paziņoja Zviedrijas valdībai, ka Raauls Valenbergs Budapeštā atrasts dzīvs un vesels un ka padomju spēki rūpēsies par viņa drošību.

Uz visiem vēlākiem zviedru un amerikāņu pieprasījumiem Maskava atbildējusi, ka „gadījumu izmeklē".

Readers Digest

MANĀ APGĀDĀ IZNĀKUŠI:

1) **Skatu alb. „Latvija",** papild. ar Latv. karti (skices vietā) un pārskats par Latviju arī zviedru un franču valodā. Cena RM 20.— (ies.) un RM. 17.—
2) **Tas pats albums,** papildināts ar latv. tautas tērpiem (18 novadu) un Latv. pilsētu (59) ģerboņiem krāsās. Cena RM. 40.— (sept.)
3) **A. Dārziņas „Tautas tērpi"** 2. un 3. ser. à RM. 5.— (pastk.)
4) **A. Dārziņas „Tautas tērpi"** visas 3 sēr. (18. nov.) atsevišķā grāmatā ar pilsētu (59) ģērboņiem. Cena RM. 20.— (sept.)
5) **„Bērna dienas gājums,"** bilžu grām. ar Raiņa, Saulieša, Bārdas uc tekstiem. Cena RM. 6.—

2. un 4. p-tā minēto saņems tikai iepriekšpasūtinātāji.

Izdevējs Jānis Liepiņš: (14a) Eslingen/Neckar, Plochingerstrasse 1. Pārstāvis Lībekā: **J. Mežulis,** Meesenkaserne, Latv. teātrī.

Kas kaut ko zinātu par **Elvīru Fogeli** dzim. Vāgneri no Rīgas, Eženijas ielas (Pārdaugavā), lūdzu ziņot **Kristan. Varlejam:** (13b) Mindelheim/Bay., Unterer Mayenbadweg 8.

Iznākusi **K. Zuša brošūra „Kanada".** 50 lpp. (in folio). Cena RM. 10.— Izsūta samaks. eksempl. Autora adrese: (24) Lübeck, Waldersee-str. 47—5.

Meklēju īrēt vai pirkt **rakstāmmašīnu.** J. Poruks: (13b), Kr. Dillingen, Tapfheim, Hauptstr. 104.

Latviešu ģimenes, atsaucieties no pietnā prasību nolūkā tautiešiem Beļģijā. Esam trīs dzīves priecīgi jaunekļi — **Spodris,** Gaidis un Vilnis. 398 rue Emile Vandervelde Glain-Liege, Belgique.

CIS CILVĒKS, ZGLĀBIS 00 žīdu

„Arī visiem tiem jāiznāk, kam ir pagaidu dokumenti ungāru valodā!" Gūstekņi saprata, ko viņš domā, un tagad ap Valenbergu pulcējās arvien vairāk. Jaunais zviedrs bija pareizi aplēsis to, ka vācu virsnieks nepratīs ungāru valodu. Viņš tāpēc augstprātīgu seju atzina par labiem dokumentiem ir ienākuma nodokļa aptaujas, ir dzimšanas apliecības. Tad Valenbergs, skaļi un pavēloši runādams, aizveda gandrīz pusi vilcienā sadzīto gūstekņu un nodeva tos saviem palīgiem, kuŗu skaits jau bija pieaudzis uz 300. Tie steigā izdeva visiem atbrīvotajiem īstus zviedru pagaidu dokumentus.

Valenberga darbošanos, protams, drīz pamanīja Gestapo un ungāru nacisti. Bet viņi atzina, ka būtu bīstami nogalināt neitrālas valsts diplomātu. Sākumā viņi apmierinājās ar to, ka nozaga viņa automobili. Viņam pašam sāka visur sekot. Beidzot viņš bija spiests ik pārdienas mainīt dzīvokli. Viņš noorganizēja vairākas palīgu grupas, kuŗas apgādāja ar viltotām Gestapo un ungāru policijas apliecībām un zagtām uniformām. Šīs trieciena grupas atbrīvoja žīdus no vilcieniem un gājienu kolonnām.

Beigās Valenbergs kopā ar Šveices diplomātiem dažādās vietās slēpa un baroja 13.000 žīdu. Kāds amerikāņu diplomāts vēlāk izteicies, ka Valenbergs paveicis vairāk nekā būtu paveikuši 20 parastie diplomāti.

Galu galā to, protams, nevarēja vairs noslēpt. Salaši valdība paziņoja, ka pārmeklēs visas Zviedrijas sūtniecības ēkas, jo tajās slēpjoties vismaz 10.000 cilvēku vairāk nekā nolīgts. Valenbergs piekukuļoja pārmeklētājus, iestāstīdams tiem, ka karš tik un tā zaudēts un glābiņš būs tikai tiem, kam būs zviedru izdotai pagaidu dokumenti. Šādus dokumentus viņš arī izdeva visiem pārmeklētājiem, kas pēc tam ziņoja, ka nekā aizdomīga nav atraduši.

1945. gada janvārī Valenbergam bija jāsāk slēpties. Viņš visu Budapeštas aplenkuma laiku pavadīja slēpdamies pagrabos. 16. janvārī viņš paziņoja kādam Starptautiskā Sarkanā Krusta pārstāvim, ka lūkos noklūt pie krievu virspavēlnieka maršala Maļinovska, lai pieprasītu palīdzību izglābto žīdu konfiscētās mantas atgūšanai. Nākošā rītā Valenbergs trīs krievu slepenās policijas virsnieku pavadībā devies uz Maļinovska štābu. Ceļā viņš saticis kādu draugu un tam uzsaucis: „Es pats nezinu, vai eju ar viņiem kā draugs vai kā gūsteknis." Pēc tam par viņa likteni nekas vairs nav zināms. Zviedrijas valdība apgalvo, ka tai zināmi trīs krievu virsnieku vārdi.

17. janvārī padomju valdība oficiāli paziņoja Zviedrijas valdībai, ka Raauls Valenbergs Budapeštā atrasts dzīvs un vesels un ka padomju spēki rūpēsies par viņa drošību.

Uz visiem vēlākiem zviedru un amerikāņu pieprasījumiem Maskava atbildējusi, ka „gadījumu izmeklē".

Readers Digest

MANĀ APGĀDĀ IZNĀKUŠI:

1) **Skatu alb. „Latvija"**, papild. ar Latv. karti (skices vietā) un pārskats par Latviju arī zviedru un franču valodā. Cena RM. 20.— (ies.) un RM. 17.—

2) **Tas pats albums,** papildināts ar latv. tautas tērpiem (18 novadi) un Latv. pilsētu (59) ģerboņiem krāsās. Cena RM. 40.— (sept.)

3) **A. Dārziņas „Tautas tērpi"** 1., 2. un 3. ser. à RM. 5.— (pastk.).

4) **A. Dārziņas „Tautas tērpi"** visas 3 sēr. (18. nov.) atsevišķā grāmatā ar pilsētu (59) ģerboņiem. Cena RM. 20.— (sept.)

5) **„Bērna dienas gājums,"** bilžu grām. ar Raiņa, Saulieša, Bārdas uc tekstiem. Cena RM. 6.—

2. un 4. p-tā minēto saņems tikai iepriekšpasūtinātāji.

Izdevējs Jānis Liepiņš: (14a) Esslingen/Neckar, Plochingerstrasse 17. Pārstāvis Lībekā: **J. Mežulis,** Meesenkaserne, Latv. teātrī.

Kas kaut ko zinātu par **Elviru Fogeli** dzim. Vāgneri no Rīgas, Eiženijas ielas (Pārdaugavā), lūdzu ziņot **Kristan. Varlejam:** (13b) Mindelheim/Bay., Unterer Mayenbadweg 8.

Iznākusi **K. Zuša** brošūra „Kanāda". 50 lpp. (in folio). Cena RM. 10.— Izsūta samaks. eksempl. Autora adrese: (24) Lübeck, Waldersee-str. 47—5.

Meklēju īrēt vai pirkt **rakstāmmašīnu.** J. Poruks: (13b), Kr. Dillingen, Tapfheim, Hauptstr. 104.

Latviešu ģimenes, atsaucieties nopietnā **precību** nolūkā **tautiešiem Beļģijā. Esam** trīs dzīves priecīgi **jaunekļi — Spodris,** Gaidis un Vilnis: 398 rue, Emile Vandervelde Glain-Liege, **Belgique.**

LEONĪDA OZOLIŅA ZĪMĒJUMI

Pēteris Vents sēdēja ārsta uzgaidāmā istabā un šķirstīja nodriskātus laikrakstus. Telpa grima krēslā, un pieci vai seši gaidītāji klusu sarunājās. Likās, ka daži no tiem te jau daudzkārt bija nākuši un mazliet pazina viens otru, bet Pēteris Vents šeit bija pirmo reizi. Viņš nekad nebija daudz rūpējies par savu veselību, un tikai tagad, kad noguruma, kāss un sāpes krūtīs aizvien vairāk lika nojaust ko launu, viņš bija iegriezies pie tuvākā ārsta plaušu slimībās. Šis ārsts bija gados vecs un ļoti iecienīts. Veclaicīga un cieniga izskatījās arī uzgaidāmā telpa ar pagājušā gadu simta smagiem ādu pārvilktiem sēdekļiem, galdu un skapjiem. Vecīgi un salīguši izskatījās arī vairums to, kas te gaidīja savu kārtu.

— Tas ir briesmīgi, — čukstēja kāda sīka balss no istabas kakta. — Šodien atnesu jau ceturto plaušu uzņēmumu, bet nav nekādu cerību, ka tas solītu ko labāku.

Pēterim blakus sēdošais vecais kungs ar sirmu bārdiņu klusi iesmējās. Šie smiekli izklausījās kā nolietota sienas pulksteņa čirkstoņa pirms sišanas.

— Tā? Dāmas gan parasti labprāt apmeklē fotografus... Un lai izlabotu šī joka lētumu, piebilda: — Rembrants sevi gleznojis sešdesmit reižu. Kāpēc jūs nevarētu sevi fotografēt tikpat daudz?

— Jums viegli zoboties, — dāma atsaucās, — bet savā dzīvē neesmu varējusi pārvarēt bailes no ārstiem. Šķiet, ka viņi kļuvuši vēl vienaldzīgāki pret cilvēku dzīvībām. Man stāstīja par kādu, kas neārstējamiem slimniekiem jau iepriekš izrakstot miršanas apliecību. Pēc pacienta nāves piederīgiem atliekot tikai ierakstīt apliecībā datumu.

— Protams, uzminēt nāves tuvumu arī ir māksla, — norūca vecais kungs.

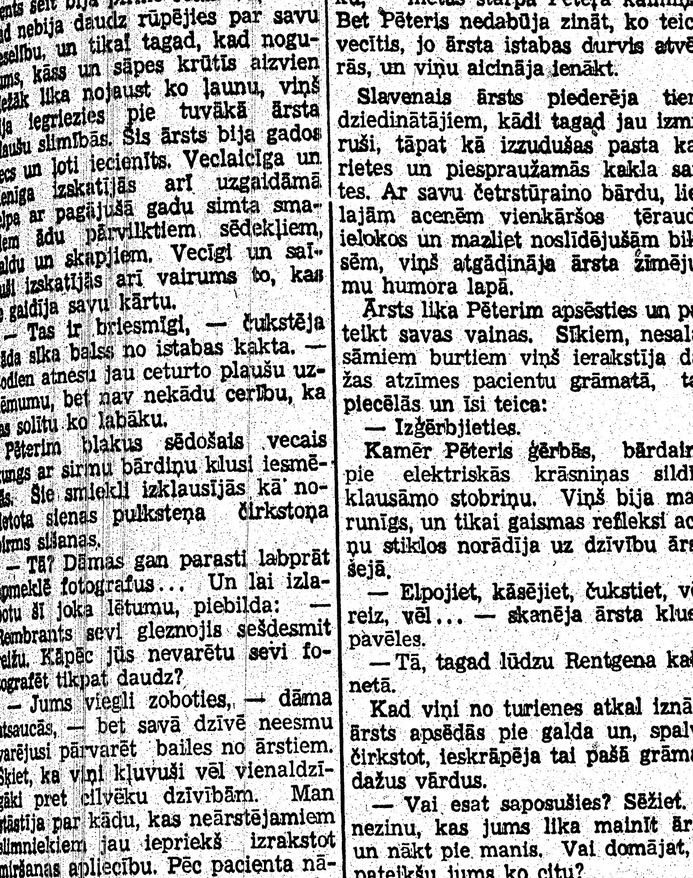

— Pareizi, — atkal nožvadzēja dāmas balss, kuŗas īpašniece varētu būt seno laiku vēstures skolotāja. — Jau Hipokrats teicis, ka ārstniecība ir minēšanas māksla. Mans dēls gribēja studēt medicīnu, bet es ieteicu viņam pāriet uz veterināriju, jo dzīvnieki ir vienīgie pacienti, kas nelamā savus ārstus.

Kāds īgna izskata kungs acenēs salocija laikrakstu, ko bija lasījis, un nicīgi nopētījis vēstures skolotāju, iejaucās sarunā.

— Kāpēc gan kundze nāk šurpu, ja domā, ka ārstu māksla ir tikai minēšanas māksla?

— Visi ārsti taču nav vienādi. Es nāku šeit, jo ticu ārstam. Labi meli ir tādi, kam tic visi, bet slikti ir tādi, kam tic tikai vientieši. Ar meliem ir tāpat kā ar naudu: maz naudas padara rokas netīras, bet daudz naudas rokas mazgā.

No istabas kakta atskanēja pirmītējā balss, asa un metalliska kā zobrites klaboņa.

— Ārstus vajadzētu algot kā Anglijā valsts algo tiesnešus.

— Tad labāk sekot kāda austrumu valdnieka priekšzīmei: Ķīnas ķeizaram Kuen-Lungam bija četri galma ārsti, kuŗi saņēma mīkstu algu, bet tikai tad, kad valdnieks bija vesels un jutās labi. Slimošanas laikā viņiem ne vien neizmaksāja algu, bet tiem pat vajadzēja atmaksāt valsts kasē prāvas soda naudas.

— Es zinu kaut ko daudz labāku, — metās starpā Pētera kaimiņš. Bet Pēteris nedabūja zināt, ko teica vecītis, jo ārsta istabas durvis atvērās, un viņu aicināja ienākt.

Slavenais ārsts piederēja tiem dziedinātājiem, kādi tagad jau izmiruši, tāpat kā izzudušas pasta karietes un piespraužamās kakla saites. Ar savu četrstūraino bārdu, lielajām acenēm vienkāršos tērauda ielokos un mazliet noslīdējušām biksēm, viņš atgādināja ārsta zīmējumu humora lapā.

Ārsts lika Pēterim apsēsties un pateikt savas vainas. Sīkiem, nesalasāmiem burtiem viņš ierakstīja dažas atzīmes pacientu grāmatā, tad piecēlās un īsi teica:

— Izģērbjieties.

Kamēr Pēteris ģērbās, bārdainis pie elektriskās krāsniņas sildīja klausāmo stobriņu. Viņš bija mazrunīgs, un tikai gaismas refleksi aceņu stiklos norādīja uz dzīvību ārsta šejā.

— Elpojiet, kāsējiet, čukstiet, vēlreiz, vēl... — skanēja ārsta klusās pavēles.

— Tā, tagad lūdzu Rentgena kabinetā.

Kad viņi no turienes atkal iznāca, ārsts apsēdās pie galda un, spalvai čirkstot, ieskrāpēja tai pašā grāmatā dažus vārdus.

— Vai esat saposušies? Sēžiet. Es nezinu, kas jums lika mainīt ārstu un nākt pie manis. Vai domājat, ka pateikšu jums ko citu?

Pēteris gribēja iebilst, ka viņš nav vēl nekur ārstējies, bet nepaguva, jo vecais kungs turpināja runāt.

— Tā ir, Venta kungs, ar jūsu plaušām ir ļoti, ļoti slikti.

Pēteris sažņaudza sasvīdušās rokas ap atzveltņa malām, norija sauso kamolu rīklē un pamāja.

— Vai sapratāt mani? Slimības process šādā uzliesmojuma stāvoklī nesola labu prognozi. Pneumatoraksa jūs tikai nomocītu. Ar varu nav panākama notikumu gaitas maiņa . . . pēdējā cēlienā.

Pēteris Vents saņēmās un aplaizījā lūpas.

— Cik ilgi es vēl dzīvošu? Runājiet, lūdzu, pavisam atklāti, — un viņš meklēja ārsta skatu spīdošajos aceņu stiklos.

Ārsts pievērsās savai grāmatai.

— Labi. Es redzu, ka esat sagatavojies kā vīrs. Varu nedaudz maldīties, bet man būtu grūti teikt vairāk par deviņiem mēnešiem, varbūt gadu.

— Paldies, doktora kungs.

Jaunais cilvēks sameklēja naudas zīmi, nolika uz galda malas un steigšus izmetās pa durvīm.

— Deviņi mēneši, varbūt gads, — sita un klaudzēja viņa galvā. Viņš brīdi apstājās uz kāpnēm, noslaucīja sviedrus, tad izgāja uz ielas.

*

Dažas dienas pēc apmeklējuma pie ārsta Pēteris nevarēja izšķirties, vai mēģināt vēl cīnīties ar slimību, lai kaut uz laiku novilcinātu biedinātāju galu, vai ļauties liktenim. Kādu laiku viņš svārku kabatā pildāmspalvas vietā nēsāja termometri un ēda daudz spēcinātājas barības, bet nekas nelīdzēja: Pēteris zaudēja svaru un drīzi vien kļuva tik kalsens, ka, izsakoties viņa draugu vārdiem, suns to varētu noturēt par kaulu. Pēteris pats varētu atkārtot dzejnieka Kitsa vārdus, ko viņš sacījis mirdams: „Es jau jutu, ka virs manis zied margrietiņas."

Tad viņam apnika šī bezjēdzīgā vairīšanās no neizbēgamā, apnika termometrs un piena diēta. Deviņi mēneši vai gads, vienalga, šis īsais laiks vēl bija viņa rīcībā, un vai nebija labāk šo laiku izmantot? Visus šos gadus taču viņš tik maz bija baudījis dzīvi.

Pētera tēvam piederēja neliela ekspedīcija ar četriem preču automobiļiem un prāva vasarnīca Ropažos ar tikko iekārtotu sudrablapsu audzētavu. Māte bija mirusi, un vecā Venta rūpes par dēlu aprobežojās nemitīgos uzmudinājumos beigt ātrāk studijas un pieticīgās kabatas naudas izmaksās. Pētera tēvs bija darba rūķis, kas savu īpašumu bija ieguvis ar atsacīšanos un daudzu gadu pūlēm. Bezglāstu rūpes tad arī bija vienīgais, ko viņš sniedza dēlam, gandrīz neinteresēdamies par tām šaubām, kārdinājumiem un neatbildētiem jautājumiem, kas nereti nomāca jaunekļa dvēseli. Tēvs un dēls bija kļuvuši pasveši viens otram. Pēteris tamdēļ nolēma tēvam nekā nestāstīt un pēc iespējas priecīgi nodzīvot viņa rīcībā palikušos mēnešus.

Nepieradis pie alkohola, viņš ātri reiba un bija apmierināts par iegūto aizmiršanos un vienaldzību. Viņam nebija draugu, tādēļ viņš sāka vienu. Pēterim patika jau agrā priekšpusdienā iegriezties Rīgas mājīgākajos restorānos, kad tur pulcējās vēl tikai veikalu un biržas ļaudis. Viņš nekur neapmetās uz ilgu laiku, bet panīka pie letes, apēda Havajas maizīti, siļķu pudiņu ar tomātiem vai marinētu nēģi, aplēja to ar pāris saldēta šņabja glāzēm, kuŗām bija piepilināts melnais balzāms, un kausu tumšā alus. Pusdienā viņš pasūtināja bīfsteku ā la Chateaubriand, vai fileju ar baravikām un piedzēra pīlādžu degvīnu. Vakarā viņam vislabāk garšoja ķeta kausiņā saceptas krietni vircotas teļa smadzenes vai jēra pilavs ar sarkaniem pipariem un dzērveņu ogu salātiem, kas sevišķi gāja pie sirds ar dažām glāzēm vietējā konjaka un lielu kausu Rīgas gaišā. Pēteris nepiedzērās, bet staigāja pastāvīgā skurbumā.

Drīzi viņš nebija arī vairs tik vientuļš, jo viņam radās draugi, kas labprāt rūpējās, lai Pēterim nebūtu garlaicīgi. Draugi viņam palīdzēja atburtot garās ēdienu un dzērienu kartes, kas dažreiz ir tikpat sarežģītas kā asīriešu ķīļu raksts. Jaunā cilvēka klaiņošana pa restorāniem viņiem izlikās tikai tāda pieticīga niekošanās, un tie pārliecināja Pēteri, ka arī naudas izlošanai un laika pavadīšanai vajadzīga laba izdoma un veiklība. Pēterim parādīja labākos naktsklubus un visādas tikai dažiem zinātājiem atrodamas laika kavēkļa vietas.

Pēteris kļuva populārs. Daži draugi viņu sauca par nāves kandidātu, jo zināja viņa rīcības iemeslus, un arī tāpēc, ka visām Pētera izdarībām tiešām piemita briesmīga vienaldzība un nāves nicinātāja baismīgā lietišķība. Pie viņa labi klātā galda nāca un gāja slaisti un trūcīgi uzdzīvotāji: dāmas, plāpīgas kā Šeherezades, izkrāsotas kā reklāmas, jaunekļi — priekšlaicīgi novecojuši kā galēru vergi un pašapzinīgi kā spāņu grandi. Bet Pēteris sēdēja nesatricināmā mierā, tikai viņa noreibušo acu skati aizklīda pāri Yuinquinna Dubonnet vai zeltā svītrotām Eau-de-Vie pudelēm un vērojot ļaudis, kas, tāpat kā viņš, vēlējās pēc iespējas priecīgāki sadedzināt savu dzīvi.

Protams, ka visam tam bija vajadzīga nauda, daudz naudas. Pirmajiem pāris mēnešiem pietika ar nesamaksāto lekciju naudu un pārdoto briljanta gredzenu — mirušās mātes piemiņu. Gredzenam sekoja motocikls — tēva dāvana, bet kad vajadzības pieauga, Pēteris izrakstīja pirmo vekseli. Vecā Venta vārds bija visiem pazīstams, un Pētera parāda zīmi pieņēma labprāt. Kad pienāca maksāšanas brīdis, Pēterim izdevās piemānīt tēvu ar kādu veikli izgudrotu pasaciņu. Tā Pēteris ieguva godīga maksātāja godu, kas viņam ļāva taisīt jaunus parādus. Maksāšanas dienai tuvojoties, Pēteris aizņēmās, nokārtoja veco parādu, un tā tas kādu laiku netraucēti turpinājās.

Pagāja pusgads. Divainā kārtā Pēteris nejuta, ka viņa veselība būtu pasliktinājusies. Pikantie ēdieni, izmeklētie dzērieni un citas negausības vēl nebija viņu nogāzušas. Pēteris pasmīnēja par nāves labvēlīgo vilcināšanos un laida dzīvi vēl nešpetnāk. Bet arī pēc pāris mēnešiem vēl nekas nenotika, un Pēteris juta, ka pat dažas agrākās vājuma parādības bija pazudušas: viņš vairs naktīs nesvīda, mazāk nogura, un arī nelabais kāss gandrīz vairs nemocīja.

Vai nāve viņu bija aizmirsusi? Pēteris nervozēja, bet launākais vēl bija priekšā. Daudzās parādu zīmes aizvien biežāk sāka iznirt no aizmirstības, un tās nevarēja vairs dzēst ar jaunu aiznemšanos. Pēteris godīgi cīnījās, bet nespēja apturēt lavīni, kas bija sākusi kustēties. Viņš bija spiests sevi atzīt par maksāt nespējīgu, un kreditoru bars uzkrita vecajam Ventam.

Pētera tēvs gandrīz dabūja trieku, jo dēls bija labi pratis noslēpt savu dzīves veidu. Vents nespēja savākt vajadzīgo naudu, un lepno vasarnīcu ar siltumnīcu un lielo iekārtoto sudrablapsu audzētavu pārdeva ūtrupē. Apdraudēta bija arī ekspedīcija, jo veikalnieku attiecībās nelabas nojautas un šaubas par drošību ir tik pat nozīmīgas un jūtīgas, kā sentiments mīlētāju starpā. Ūtrupes dienas vakarā tēvs izdzina dēlu no mājas.

Jaunais cilvēks apmetās lētā viesnīcā. Pirmo reizi pēc daudziem mēnešiem viņš aizgāja laikā gulēt un izmērīja temperātūru. Tā bija normāla.

Nolādēts! Tā taču bija nekaunība. Viņam bija jābūt jau mirušam. Ārsts taču to bija teicis, tikpat kā solījis! Ja viņš neaizies no šīs pasaules pavisam drīz, kas tad notiks? Uz viņu rādīs pirkstiem, par viņu smiesies visa pilsēta. Viņš taču bija tā pārliecināts, ka reizē ar viņa trakulīgās dzīves augstāko uzbangojumu, sitis arī viņa bēru zvans. Vai viņš varēja iedomāties, ka viņam pašam būs jāatbild par saviem darbiem? Kaut kas nebija kārtībā. Varbūt dzīvsudrabs mērītājā bija maitājies? Nevarēja taču būt, ka plaši pazīstamais ārsts būtu maldījies. Pēteris mazliet nomierinājās un nolēma nākošā dienā aiziet pie profesora — speciālista plaušu slimībās.

Citu rītu viņš jau agri devās ceļā. Profesors bija sirms, liela auguma vīrs, nevainojami skuvies, jaunā riekstu krāsas uzvalkā. Viņš ar Pēteri gandrīz nerunāja, bet iestūma blakus telpā, kur to sagaidīja asistents un želsirdīgā māsa. Tur viņam noņēma asinis un krēpas, izdarīja potēšanu, noteica asins spiedienu un grimšanu, ieguva sirds darbības kardiogrammu. Viņam atkal lika elpot, kāsēt, klepot un beidzot vingrot. Viņu sēdināja divainos krēslos, lika gulties uz ērmīgām lāvām, bāza mutē mirdzošus daiktus, aptina viņu gumijas un metalla caurulu liānām. Uz viņu raudzījās noslēpumainu mirdzošu aparātu maģiskās acis, viņa elpu uztvēra neredzami skaņu pastiprinātāji, asiņu pulsējumu pārraidīja vesela pulksteņu sistēma, un beidzot viņš kādā spogulī ieraudzīja piena krāsas plāksni, kur tumši atspīdēja viņa krūšu kurvis un raustījās kāds melns kamols — viņa sirds. Tad viņam lika apģērbties un gaidīt. Pagāja vairāk par stundu, līdz viņu beidzot aicināja ārsta istabā.

Pie moderna un grezna tūjas koka galda sēdēja profesors. Uz galda gulēja recepšu bloks, hipodroma programmas un rūpīgi vaskots cilvēka galvas kauss. Tāpat kā krucifikss tiesas zālē atgādina lielāko tiesas kļūdu cilvēces vēsturē, tā šis galvas kauss atgādināja medicīnas nevarību lielā Lēmēja priekšā.

— Jūs esat vesels, Venta kungs, pavisam vesels, — sacīja ārsts un pasniedza Pēterim cigareti.

—Nevar būt, — jauneklis iesaucās. — Man taču teica, man solīja...

— Tomēr, tomēr, jūs esat vesels. Kāds krietni dziļš process ir labi apkaļkojies. Liekas, ka jūs esat ļoti apzinīgi ārstējušies un daudz darījuši, lai kļūtu vesels. Jūsu vecumā tas nemaz nebija tik viegli, vai nē, he, he . . .

Pēterim likās, ka dzirdētais ir ļauns joks. Viņam gribējās pēkšņi piecelties, kliegt, patelkt kaut ko rupju. Bet profesors turpināja savā rotaļīgi nevērīgajā balsī.

— Tātad jums nav vairs ko baidīties. Visi izmeklējumi rāda, ka neesat disponēts uz slimības atkārtošanos.

Viņš pierāva krēslu tuvāk galdam un sāka lapot tākruņa abonentu grāmatu. Tas nozīmēja, ka saruna beigusies. Pēteris piecēlās.

— Jā, ko vēl gribēju teikt, — ārsts pacēla galvu, — jūs gan būsat visu šo laiku dzīvojuši stipri atturīgi. Nu, tagad varat atkal sev šo to atļauties . . .

Brīdi vēlāk Pēteris izgāja uz ielas un apsēdās uz soliņa. Viņam likās, ka visi ielas trokšņi un pavasarīgā pūļa kņada atbalsoja ārsta smieklus, kas iesmeldza viņa krūtīs kā operātora nazis.

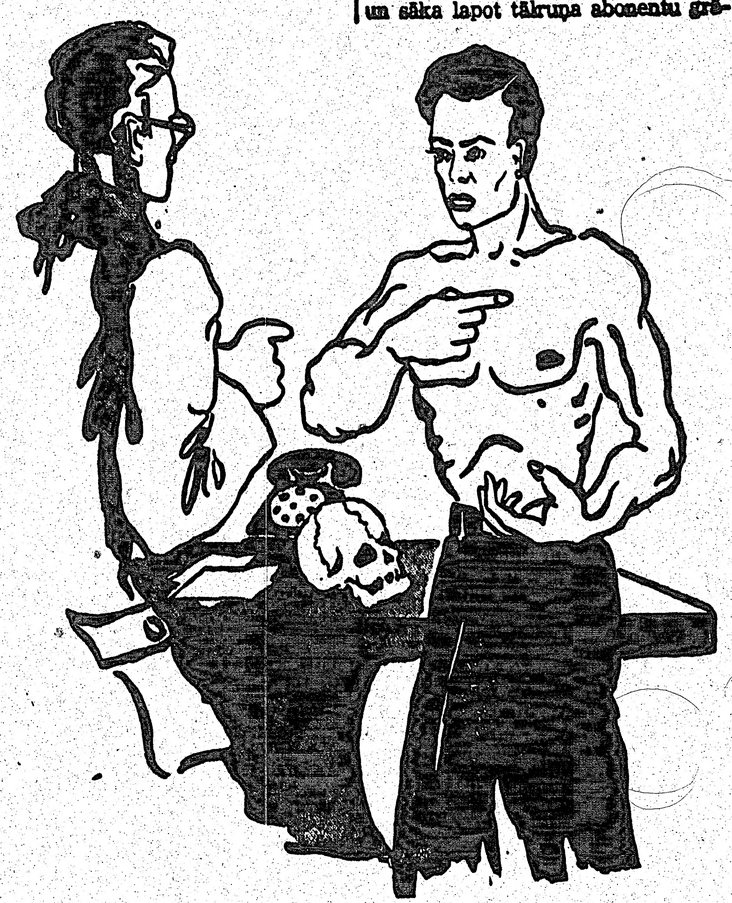

Džemss Tērbers

Pie visa vainīgi truši

MŪSLAIKU FĀBULA

Reiz sensenos laikos, kuŗus var atcerēties katrs bērns, bija trušu ģimene, kas dzīvoja tuvu kādam vilku baram. Vilki atklāti izteica savu neapmierinātību par trušu dzīves uzskatiem. (Vilki ļoti cieši turējās paši pie saviem dzīves uzskatiem, jo tie bija vienīgie iespējamie.) Kādu nakti zemes trīcē dabūja galu vairāki vilki, un šinī lietā vainoja trušus, jo ir taču vispār zināms, ka truši sit pakaļkājas pret zemi un rada zemes trīces.

Citu nakti kādu vilku nospēra zibens, un arī tai lietā vainoja trušus, jo ir taču vispār zināms, ka salātu ēdāji rada zibeņus. Vilki draudēja padarīt trušus kultūrālākus, ja tie nepratīšot kārtīgi uzvesties, un truši nolēma izceļot uz vientuļu salu. Bet pārējie zvēri, kas dzīvoja tālu prom, trušiem pārmeta: „Jums jāpaliek un jābūt dūšīgiem. Pasaule nav radīta izvairīgiem gļēvuļiem. Ja vilki jums uzbruks, mēs jums iesim palīgā, laikam gan, visādā ziņā iesim palīgā." Tā truši palika dzīvot vilku tuvumā, un kādu dienu nāca briesmīgi plūdi un noslīcināja ļoti daudz vilku. Šai lietā vainoja trušus, jo ir taču vispār zināms, ka kāpostu grauzēji garām ausīm rada plūdus. Vilki metās virsū trušiem, protams, vienīgi, lai tos izglābtu, un ieslodzīja tos tumšā alā, protams, vienīgi, lai viņus pasargātu.

Kad pāris nedēļas par trušiem nekas nebija dzirdēts, pārējie zvēri gribēja zināt, kas ar tiem noticis. Vilki atbildēja, ka truši esot apēsti, un, tā kā viņi esot apēsti, tad tā esot tīri iekšēja lieta. Bet pārējie zvēri paziņoja, ka viņi apvienotos pret vilkiem, ja netiktu minēts kāds pietiekams iemesls trušu iznīcināšanai. Un tad vilki tādu iemeslu minēja. „Viņi gribēja izvairīties," teica vilki, „un jūs zināt, ka pasaule nav radīta izvairīgiem gļēvuļiem."

Morāle: Līdz tuvākai vientuļai salai vislabāk noklūt skriešus.

JĀŅA ZVIRBUĻA ZĪMĒJUMI

(Beigas)

„Vācieši izpostīja mūsu mājas, pārplūdināja saimniecību, nozaga visas mūsu mantas. Šī bija kazu kūts, sinor," sauca sieva ar neapvaldītu prieku.

„Un ko jūs tagad darāt?" jautāja jaunais cilvēks. Jaunava jau paredzēja, ka sāksies viena no viņa parastajām izvaicāšanām, sataisīja garlaikotu seju un piegrūda viņam ar elkoni. Bet viņš tikai purināja galvu, it kā gribētu teikt: „Ak, liec mani mierā." Jaunava pacēla acis pret debesīm un nopūtās.

„Ko mēs darām?" turpināja otrā sieviete. „Mēs nezinām, ko lai darām . . . Manam vīram ir malārija, un viņš nevar strādāt . . . maniem bērniem nav drānu, nav kurpju", un viņa parādīja uz zēnu skrandām un basajām, netīrajām kājām. „Mēs šodien izlietojām savu pēdējo šķipsnu miltu . . . Redziet", viņa piecēlās, devās kādā stūrī un iznāca atpakaļ ar tukšu miltu kuli, pavicināja to gaisā un sacēla baltu putekļu mākuli. „Patiešām cauri," viņa atkārtoja ar apmierinātu sejas izteiksmi un aizsvieda kuli. Tad viņa pielieca smaidīgo seju jaunavai: „Ko lai mēs darām? Vai lai mirstam badu?"

„Jūs nomirsit badā," atkārtoja jaunais cilvēks, kas tagad jau pilnīgi iejutās sarunā. „Bet paklausieties, vai tad jūs nevarat noiet līdz nākošam ciemam un pārnest racionētās pārtikas devas?"

„Nākošais ciems ir bumbu nopostīts!" sieviete sauca, pārpilna rosības. „Bumbas to nopostījušas . . . un nav nekādu devu . . . ir tikai mantas ļaudīm, kas var samaksāt, un mums nav naudas, sinor."

Bija skaidri redzams, ka ar tādu sajūsmu sniegtā informācija jaunajā cilvēkā radīja zināmu nepatiku. Viņš labāk justos, nemanījis šo sajūsmu. „Bet tomēr ne jūs, nedz jūsu bērni neizskatāties izbadējušies," viņš piezīmēja. Patiešām sieviete bija resna un tauka; viņai bija bezformīgs augums kā lupatu lellei, un visi četri bērni bija apaļīgi.

„Mēs neesam izbadējušies tādēļ, ka bērni vienmēr sagādā kaut ko ēdamu," divkārt neapvaldīti sauca sieviete.

„Kā tad?"

„Viņi zog, sinor," viņa sauca ar tādu pašu sajūsmu, ar kādu iepriekš bija saukusi: „Mēs visi nomirsim badā."

„Iesim projām," nobijusies murmināja jaunava, bet jaunais cilvēks to neievēroja. „Ko tad viņi zog?"

„Nu, sinor, kas nu gadās . . . tagad kalnos ir daudz lopu . . . viņi zog jērus un kazlēnus . . . viņi iet un naktīs zog jērus un kazlēnus."

„Un gani?" prasīja jaunais cilvēks. „Vai tie nekā nemana?"

„Nē, gani nekā nemana; tie to mana tikai vēlāk . . . viņi lopus ieslēdz, bet mani bērni naktī aiziet, atver aplokus un aizvāc jērus un kazlēnus."

„Jūs apcietinās," pēkšņi stingrā balsī teica jaunais cilvēks.

„Kā tad mūs var apcietināt . . . karabīneru jau vairs nav . . ." Sievietes sajūsma likās sasniegusi augstāko pakāpi. „Un bez tam policisti paši arī ir izsalkuši," viņa vēl papildināja, kliegdama tā, it kā jaunais cilvēks būtu kurls, „tie arī ir izsalkuši . . . šajos laikos visi ir izsalkuši, sinor, visi . . ."

„Bet zagt ir netaisni, tas ir noziegums," sīksti atkārtoja jaunais cilvēks.

„Zagt ir netaisni," sauca sieviete ar gandrīz bijīgu noskaņu balsī, „bet launāk ir nomirt badā, sinor."

„Nāc, piekāpies taču, un iesim beidzot," teica jaunava. Viņa bija runājusi tik skaļi, ka sieviete viņu bija sapratusi. „Jums būdā nepatīk, sinorina, vai nē?" viņa kliedza. „Bet mēs te esam uz laukiem . . . Jums jājūt mums līdzi un jāpiedod . . . jāpiedod un jājūt līdzi . . ."

„Jaunajai dāmai ir jāsteidzas, mums jātiek mājās," teica jaunais cilvēks.

„Jaunā dāma ir glīta," teica sieviete, „un jaunā dāma ir tik smalki ģērbusies. Vai nē, jūs te nejūtaties labi, sinorina?"

Beidzot jaunais cilvēks nolēma sarunu izbeigt. „Mēs īstenībā esam šeit tāpēc," viņš teica, „lai lūgtu jūs aizdot mums trauku un pateikt, kur te ir aka, lai mēs varētu dabūt drusku ūdens."

„Spaini ūdens . . . tūlīt," sauca sieviete. „Ūdens neko nemaksā."

Viņa ar skubu piecēlās, devās būdas stūrī un atgriezās ar spaini. „Jums ūdens jādabū laukā," viņa teica, „aka ir labu gabaliņu no šejienes . . . bet mans vīrs ir laukā pie akas . . . mans vīrs jums palīdzēs." Viņa devās pie durvīm un ar tālu skanošu balsi sauca „Alfredo". No tālienes vīrieša balss atbildēja „Leonija". Tad viss atkal bija klusu.

„Ejiet, sinor," teica sieva un pasniedza viņam spaini, „ejiet . . . jūs manu vīru sastapsit pie akas . . . pa teku aiz būdas taisni augšā . . . bet jaunā dāma lai labāk paliek te," viņa steigšus piezīmēja, „ceļš ir slikts, jaunā dāma te var pasildīties pie uguns."

Jaunais cilvēks, kas jau bija izbāzis galvu pa durvīm, pastiepās un pavērās jaunavā. „Vai zini, es tiešām domāju, ka labāk būs, ja tu te mani pagaidīsi. Es tūlīt būšu atpakaļ."

Jaunava labprāt būtu protestējusi, bet īstais brīdis jau bija nokavēts. „Sēžieties te," teica sieva un čakli noslaucīja putekļus no sola, kas stāvēja uguns tuvumā. Pa to laiku jaunais cilvēks jau bija izgājis ārā. Jaunava neiedrošinājās viņam sekot un sapīkusi un aizdomīga nosēdās uz sola malas. Sieviete aizvēra durvis. Tagad visa būda atradās tumsā, izņemot trijkāji, ap ko mirstošā uguns izstaroja liesmainu vainagu.

„Pasildieties, sinorina," teica sieviete. Viņa sāka rakņāties pa būdas stūri. Bērni stāvēja, cieši kopā saspiedušies, viena locekļu un skrandu kaudze; acis tie bija cieši pavērsuši uz jaunavu. Viņa atvēra rokas somu, izņēma etviju un šķiltavu, aizdedzināja cigareti, sakrustoja kājas un saguma uz priekšu. Sieviete iznāca no būdas tumsas ar pilnu klēpi žagaru un cirvi. Viņa nolika cirvi uz sola un pabāza žagarus kvēlojošos pelnos zem vārāmā poda. Tad viņa nolikās zemē, ar seju pie netīrā klona, un sāka pūst. Izšāvās liesmas, žagari aizdegās un apņēma poda nokvēpušos sānus. Dzirkstis sprakšķēdamas lidoja pa pustumšo būdu.

„Tā tikai ir varena uguns, vai nē?" jautri sauca sieviete. „Jums taču arī patīk krietna uguns, sinorina, vai nē? Tā tik jauki silta un pasargā no aukstuma . . . Dodiet mān savu rokas somu, sinorina." Pēdējos vārdus viņa izrunāja, ne mazākā mērā nemainīdama balss noskaņu. Jaunava viņu uzlūkoja, nobālēja, un viņas lūpas sāka trīcēt. „Savu rokas somu . . . kādēļ?"

„Bet es taču jums pirmīt teicu, sinorina," sauca sieviete, priecīgā, izjūtu pilnā balsī. „Es taču jums teicu . . mēs zogam . . kā gan citādi mēs varētu dzīvot?"

Viņa noliecās uz priekšu, paņēma jaunavai no klēpja rokas somu, atvēra to un izbēra saturu. Cigarešu etvija, šķiltava, lūpu zīmulis, pūdernīca un citi priekšmeti izbira zemē. Viens no zēniem, vērtīgo priekšmetu spožuma vilināts, izstiepa roku pēc tiem. Māte viņam iedeva „kaķa galvu," kaut ko vidēju starp pļauku un bokseŗa „āķi". „Rokas nost!" Tad viņa piegriezās jaunavai un dzīvā balsī prasīja: „Vai tas viss ir zelta, sinorina, tīrs zelts?"

„Mario! Mario!" pēkšņi iekliedzās jaunava un pielēca kājās. Bet sieviete bija ātrāka nekā viņa, pagrāba cirvi un nostājās starp viņu un durvīm. „Kāpēc jūs viņu saucat, sinorina? Viņš ir ar manu vīru pie akas." Viņa mirkli nogaidīja, it kā lai pārliecinātos, vai ir pareizi saprasta. „Manam vīram ir šautene," viņa pēkšņi priecīgi izmeta.

Jaunava netēica nekā; viņa nolūkojās sievietē, tad pacēla roku pie mutes un iekoda tajā.

„Sēžieties, sinorina," turpināja sieviete, „bet iepriekš novelciet mēteli . . . Man vajaga arī jūsu mēteļa." Un viņa gribēja pieskārties mēteļa apkaklei.

„Nē, es viņu noģērbšu pati," augstā, baiļu pilnā balsī teica jaunava. Steigšus viņa atpogāja lielās, ar drānu pārvilktās pogas, atsēja iekšpusē saites un mēģināja mēteli novilkt. „Pagaidiet acumirkli!" iekliedzās sieviete un palēca uz priekšu. „Pagaidiet acumirkli . . . Es jums palīdzēšu." Nevērojot jaunavas izmisīgi negribīgo kustību, viņa tai noģērba mēteli un pārlika pār roku, gluži kā kalpone, kas kundzenei palīdz izģērbties. „Un tagad noaujiet arī kurpes, sinorina . . . Kurpes arī."

„Bet kā tad lai es eju?" teica jaunava drebošām lūpām un nobālušu seju.

„Ak, tas ir ļoti vienkārši . . . mani bērni arī visi staigā basām kājām . . . un kad būsit mājās, jūs nopirksiet pāri jaunu kurpju."

Jaunavai bija mugurā gaiši brūns vilnas tērps ar baltu apkakli un aprocēm. Viņa nosēdās uz sola un noliecās, lai atraisītu kurpes. Tās bija brūnas sporta kurpes ar gumijas zolēm. „Nē, sinorina," sauca sieviete. „Laujiet, es jums tās noausu."

Viņa nometās ceļos, ielika vienu jaunavas kāju sev klēpī un saviem resniem, rupjiem pirkstiem uzmanīgi atraisīja siksniņas, novilka kurpi un nolika sāņus. Otru viņa noāva gluži tādā pašā veidā, bet — viņa citādi nespēja — brītiņu viņai tā bija uguns gaismā jāapbrīno. „Kas jums par glītu kāju," viņa teica jaunavai un noglāstīja mazo, slaidi liekto kāju. „Kas par glītu, mazu kāju . . . un jūsu zīda zeķes, sinorina," viņa teica un pacēla seju dievlūdzējas pozā. „Vai jūs neatdosit arī savas zīda zeķes?"

„Ņemiet, ņemiet visu!" kliedza jaunava un ļāva vaļu izbiedētām, nervozām raudām.

„Raudiet vien mierīgi, sinorina, tas jums darīs labu . . . Es arī raudāju, kad vācieši man atņēma visas manas zelta mantiņas, un pēc tam man bija labāk."

„Ņemiet tās . . . ņemiet tās," atkārtoja jaunava, neatņemdama roku no sejas, un šņukstēdama ar otru roku satvēra tērpa vīli, atmeta to pāri ceļiem, pastiepa savu skaisto, apaļīgo zīdā tērpto kāju pret uguni un meklējot taustījas pēc zeķturiem.

Sieviete nometās viņas priekšā ceļos, nolūkojās tajā ar ekstāzei līdzīgu izteiksmi un izstiepa pret viņu atvērtās rokas, it kā lai rādītu, ka viņai nepieskarsies. Atraisījusi zeķturus kreisajai kājai, jaunava novilka zeķi līdz ceļgalam, tad pagriezās uz labo pusi, izstiepa otru kāju, līdzīgā veidā atraisīja otru zeķi un nobīdīja to līdz lielam. Beidzot viņa noslēpa seju abās rokās un nekustīga palika šinī izmisuma pozā; tērps viņai bija atmests virs ceļgaliem; kājas ar zeķēm, kas vaļīgi nokarājās, viņa bija tālu izstiepusi.

„Paldies, sinorina, paldies," atkārtoja aplaimotā sieviete. Viņa abām rokām satvēra zeķes augšmalu un noritināja to gar stilbu līdz pēdai, kā to būtu darījusi veikla kalpone; tad viņa paturēja vienu roku zem pēdas un novilka zeķi pavisam. Visu to viņa atkārtoja ar otru zeķi un tad piecēlās. „Zeķes ir priekš manis . . . un kurpes arī," viņa teica, it kā būtu pārliecināta, ka jaunava jutīsies nomierināta, ja viņai paziņos, kam galīgi nolemtas nozagtās mantas. „Bet no mēteļa," viņa piezīmēja, apsēzdamās un pārbaudīdama mantas, „no mēteļa iztaisīšu puikām bikses . . . Tur iznāks vismaz divi pāri bikšu," viņa apmierināta izsaucās. „Un varbūt vēl svārki Natalino," viņa nobeidza.

Jaunava nekā neteica. Viņa šņukstēja un izstiepa savas gaŗās baltās kājas pret uguni. Sieviete rūpīgi salocīja mēteli, iepriekš to aplūkojusi, un nolika uz sola. Viņa pa vienai saritināja zeķes un iebāza kurpēs, kuŗas nolika zemē zem mēteļa. Tad viņa pievērsās jaunavai un priecīgi sauca: „Vai jums cita nekā nav, sinorina? Vai jums gredzenu, kakla rotu, rokas sprādžu nav? Kad es precējos, man bija gredzeni, saites un sprādzes . . . bet vācieši man visu noņēma . . . visu, sinorina."

„Man vairāk nekā nav," šņukstot atbildēja jaunava.

Kā sarunādamās pati ar sevi, sieviete teica: „Jums mugurā ir glīts tērps, bet to es jums nenoņemšu . . . mēs sievietes jau bez tērpa nekur nevaram parādīties, vai nē, sinorina?" Un tad viņa noliecās, noņēma vārāmam podam vāku un strauji sāka maisīt kūpošo ēdienu. Bērni, kas līdz šim nebija kustējušies, stiepa sejas pret tvaikiem.

„Vai gribat kaut ko ieēst?" sauca sieviete. „Vai gribat ieēst ar mums? Tas ir kazlēns. Protams, mājas ēdiens."

„Negribu nekā ēst," teica jaunava. Viņa atņēma roku no sejas, nobrauca lejup tērpu un nosēdās sāņus, lai sievietei pievērstu muguru. Viņa nopūlējās kailās kājas nepieskarināt zemei. Bet viens viņas papēdis jau bija gluži netīrs un mālains.

Sieviete teica bērniem: „Jaunā dāma negrib nekā ēst." Ar garu alvas dakšu viņa izzvejoja pirmo gabalu gaļas un sniedza vienam zēnam, kas to kāri pagrāba un iecirtās tajā zobiem. Viņa izdalīja vēl trīs gabalus gaļas, katram bērnam pa vienam, tad vienu paņēma pati, iekoda, sāka stipri gremot un notrieca taukiem visu seju. „Vai jūs patiešām nekā negribat ēst . . . patiešām nekā?" viņa sīksti turpināja uzmākties jaunavai, pati aprakdama zobus gaļas gabalā.

Jaunava nekustējās un turpināja klusēt. Atvērās durvis, un jaunais cilvēks, bāls un nobijies, iebāza kailu galvu būdā. „Ornella," viņš teica.

Jaunava strauji piecēlās, izslīdēdama uz mālainā klona, un izgāja no būdas. Bija gandrīz jau vakars. Krēslā viņa aiz jaunā cilvēka pamanīja gaŗu izslējušos vīrieša stāvu ar garenu seju, tumšu bārdu un vērojošām acīm. Viena roka viņam bija pie šautenes siksnas. Viņa aplūkoja savu draugu. Tas bija biksēs un kreklā un basām kājām, tāpat kā viņa.

„Ir jau tumšs," dzirdēja sakām sievieti, „bet Alfredo jūs pavadīs lejā . . Še, Alfredo." Viņa iznāca no būdas un pasniedza vīram pāris degošu niedru. Sārta gaisma sitās viņiem sejā; ap viņiem bija tumsa.

Klusēdams vīrs ar lāpu rokā virzījās pa priekšu abiem aplaupītajiem jauniešiem.

„Dzīvojiet vesela, sinorina, dzīvojiet vesela," viņi dzirdēja aiz muguras saucam sievieti. Jaunava ietiepīgi klusēja un turējās cieši pie sava biedra. Arī tas klusēja. Viņš nesa spaini ar ūdeni, gāja nokārtu galvu un ar lielām pūlēm spēra soļus akmeņos un dubļos. Mazās, kā krampju sarautās jaunavas kājas viņam blakus šķita dejojam. Lāpa vīru priekšā atstāja ēnā un likās pati no sevis virzāmies uz priekšu naktī.

Saldami un pilnīgi aizņemti ar pūlēm izvairīties no asajiem akmeņiem un dziļajiem dubļiem, kur viņu kājas atkal un atkal taisījās izslīdēt, viņi tikai tad pamanīja, ka teku nomainījis ceļš, kad akmeņaiās irdenes vietā stājās gludais asfalts. Jaunais cilvēks devās pie auto, pacēla motora apsegu un sāka iepildīt ūdeni. Jaunava atvēra durvis un iekrita sēdeklī.

Jaunais cilvēks iztukšoja spaini un atdeva to vīram, kas mierīgi pateica „arlabvakar" un pazuda naktī.

Jaunais cilvēks iekāpa, auto, aizvēra durvis un iedarbināja motoru. „Viņi man noņēma visu, pilnīgi visu," jaunava teica balsī, kas bija vārga un dobja no bailēm.

„Un es, ko tad lai es saku?" atbildēja viņš un parādīja uz savu kailo kāju, kas patlaban pārspieda pedāli. Auto sakustējās, izbrauca līkumu aizas priekšā un uz gaŗās, taisnās šosejas ieguva ātrumu. Maigas, balstas gaismas atspīdums uz pelēkās asfalta lentes tam slīdēja pa priekšu.

Diskusijas par gaŗo tērpu m

Gaŗie tērpi, pirmā ievērojam maiņa sieviešu modēs kopš ka kuma, ko nesen demonstrēj pasludināja Parīzes modes radījusi diezgan lielu pret publikā. Sevišķi pret jauno noskaņota viena amerikāņu biedrības daļa, un sākušās tik diskusijas par modi, kādas AS pieredzētas veselas paaudzes la „Noturiet vīles līniju, kāda t sauc jaunās modes pretinieki T sā un citur. Aptaujās pil noskaidrots, ka vīrieši un siev kas ir pret gaŗajiem tērpiem, ir kāršā vairākumā pret to piekrītē Bet tai pašā laikā modes namu rektori pilsētās, ieskaitot Ņujo stāsta, ka jaunos, gaŗos tērpus cējas ķertin izķerot.

Dallsā nodibinātais klubs „ liet zem ceļgala", kam esot biedru, jau sarīkojis demonstrā pret jaunajā modēm, kas esot praktiskas un apdraudot satik Pēdējo argumentu izteicis arī De tas tramvaju direktors. Dall kluba demonstrācijā vecu mo automobiļos bija redzamas sievi vecos deviņdesmito gadu tērpos, pretim modernās mašīnās uz atzv ņiem sēdēja meitenes tērpos „ liet zem ceļgala".

Amerikāņu vīrieši visumā ir gaŗajiem tērpiem, bet kāds Holi das modes zīmētājs izteicies, ka riešiem neesot ko bēdāt: līdz ar les līniju uz leju slīdēšot arī ka līnija. Dažuviet gaŗo tērpu tūlīt ieviešanos aizkavē karstais laiks, tur nama mātes ir tik praktiskas, domā novalkāt vispirms savus vec īsos tērpus.

Iztaujātas arī atsevišķas ki zvaigznes. Loreta Jaunga izteikusi ka, pretēji kādreizējam apgalvoj mam — nekad nevalkāt gaŗāk svārkus, viņa pašlaik pārtaisot vis savus tērpus. Žanetei Mekdonald jaunā tērpu līnija ļoti patīkot. P viņas domām nekad neesot bijis p rāk glīts skats, kad sievietes sēž pūlas uzmanīt un allaž pavilkt leju brunču malu. Ida Lupino domā a turpmāk valkāt tērpus līdz puslē lam, par ko zemāk nevienai sievie neieteicot iet.

Pareizā izeja

„Paklau', Arnold, tu šodien tād sanīcis izskaties. Kas par vainu?"

„Neesmu ne brītiņu gulējis. Pār rados mājās tikai rīta gaismā. Kad sāku klusām izgērbties, sieva tomēr pamodās un prasīja, vai tad man esot jau laiks celties. Domāju, ka būs gudrāk neielaisties ar sievu nekādās debatēs, tādēļ mierīgi atkal apģērbos un devos ārā."

Krustvārdu mīkla

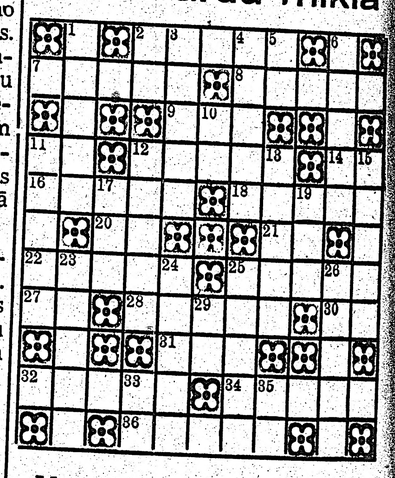

Limeniski: 2. Grābt. 7. Minerāls. 8. Gaita. 9. Primitīva mītne. 11. Izsauciens. 12. Liels. 14. Starptautiskas organizācijas latviskais saīsinājums. 16. Eiropas upe. 18. Atdzisusi. 20. Izsauciens. 21. Saīsinājums. 22. Cīņas līdzeklis. 25. Spēcīgas ilgas. 27. Spāniski „jā". 28. Ziemas sporta rīks. 30. Nacistu organizācijas saīsinājums. 31. Svarīga starptautiska organizācija. 32. Pēc divām dienām. 34. Latviešu dzejnieks. 36. Līkme.

Stateniski: 1. Veiklas izdarības. 2. Naudas vienības apzīmējums. 3. Stipra pārdzīvojuma izpaudums. 4. Ēkas daļa. 5. Apstākļa vārds. 6. Nodot organismam pārstrādāšanai. 10. Nots apzīmējums. 11. Čarlza Morgana izcils romāns, tulkots latviski. 12. Neapģērbies. 13. Spīdeklis. 15. Stipri silt. 17. Daudz agrāk. 19. Latviešu organizācijas apzīmējums. 23. Austrālijas bagātība. 24. Zirgu sastapšanās vieta. 25. Plēsīgs putns. 26. Cilvēka lielākā artērija. 29. Pazīstama latviešu karikatūrista iniciāļi. 33. Saīklis. 35. Norādījums.

Atrisinājums nākošā lapā Atpūtai.

Iepriekšējās krustvārdu mīklas atrisinājums

Līmeniski: 1. Zem. 3. Kāre. 4. Elki. 6. Mīt. 8. Bēris. 10. Rīga. 12. Ulma. 15. Aladīns. 16. Sens. 18. Ikri. 20. Sijāt. 23. Ēst. 24. SELL. 25. Rāva. 26. Arī. — **Stateniski:** 1. Zeme. 2. Meti. 3. Kāvi. 5. Item. 7. Iridijs. 8. Balss. 9. Sunīt. 10. Rūs. 11. Gan. 13. LSK. 14. Abi. 17. Ergs 19. Riba. 21. Iela. 22. Ātri.

Published by — Lizenz — Redaktion und Verlag: ICD. Verantwortl. Schriftleiter: Editor in-Chief: Dr. Gabais, vietnieks: Alexander Liepa, redakcijas sekretārs: Maksis Cullītis, redaktori: Andrējs Rudzītis (ģimenē), Harijs Mingins (Kalifornijā), Arnolds Šmits (sportā), Zigurds Ķelmis (tehniskais redaktors), iekārtotājs Jumiņš

Briesmu signā

KOMUNISTI DRAUD VALDĪBAI AR „O

Itālijas miera līgums, pēc Francijas ārlietu ministra 15. septembrī. UP ziņo no Vašingtonas, ka pēc pandriz 2 milj. laukstrādnieku, bet pēc pandriz 2 milj. lauktsrādnieku, bet pēdējā sasaucis ārkārtēju savas partijas konfe pieaicinātu draudus „cīnīties par tautas brīvīb

Svētdien Ziemeļitalijā iesākās, kad pilsētniegi beidzās sarunas ar lauksrādnieku vadītājiem par lielāku algām un labāku dzīves apstākļu nodrošināšanu. Sarunas starp Itālijas lauksaimniecības mi- nistru un arodbiedrību vadītājiem notika Milānā. Arodbiedrības bija pieprasījušas streiku sākumu jau pagājušās piektdienā, bet to atlika, kad minētajā piektdienā, bet to atlika, kad lauksaimniecības ministrs lidmašīnā devās uz Milānu. Ministrs pirmdienas vakarā paziņoja, ka arodbiedrību prasības nav izpildāmas. Vispirms sāka streikot 860,000 Lombardijas lauksrādnieku, drīz tiem pievienojās citi 2 miljoni. Otrdienā Beromīnsteras raidītājs ziņoja, ka sākuši streikot arī Venēcijas lauksrādnieki. Visu streikotāju skaitu tad vērtēja uz 1,7 milj. Lauksrādnieki gan apkopj lopus, bet citus darbus atsakās darīt, un, ja strīdu neizdosies nobeigt ļoti drīz, tad apdraudēta visa Ziemeļitalijas lauksaimniecības raža, it sevišķi rīža raža Po ielejā. Pēc Beromīnsteras radītāja ziņām, otrdien un trešdien lauksrādniekiem sākuši pievienoties arī rūpniecības strādnieki un vietām darbu pārtraukšana izvēršas par ģenerālstreiku.

Svētdienā Itālijas kreisās partijas rīkoja protesta dienu pret Degasperi valdību. Itālijas komūnistu vadonis Tolati teica runu Modenā, draudēdams valdībai pielietot „lielu organizētu spēku, lai aizstāvētu mūsu strupuļas brīvības." Viņš teica, ka strādnieku pārstāvjiem jāprasa viņu uzņemšana valdībā, „Mēs esam gatavi iecināt pilsoņus cīņā par mūsu brīvībām, kuŗas tagad apdraud valdības partija. Ir labi, ka tie, kas grib sākt pret mums ofensīvu, pat ar bruņotu varu, zina, ka pastāv viņa organizēta vara, kas rīt zinās kā rīkoties, lai savu brīvību aizstāvētu." Komūnistu līderis apgalvoja, ka ASV palīdzība Itālijai „nonāk tikai mazas spekulantu grupas rokās un kalpo viņu īpašām interesēm pret tautas labklājību. Vienīgā iespēja pretoties šai varmācībai ir mobilizēt visus strādnieku spēkus."

Lai gan šie vārdi ļoti draudīgi un Degasperi to apspriešanai sasaucis ārkārtēju kristīgo demokratu konferenci, daļa novērotāju domā, ka Tolati runa ir tikai ievadījums lie-

Maršals par ātru palīdzību Eiropai

ASV ārlietu ministrs Maršals preses konferencē izteicies, ka palīdzība Eiropai jāsniedz nekavējoties. Šai ASV palīdzībai jāreālizējas divās daļās — pirmkārt, tūlītējā palīdzībā, sniedzot pārtiku un kurināmo šīs ziemas vajadzībām, otrkārt, ilgterminā palīdzībā Eiropas saimniecības atjaunošanai.

Pēc BBC ziņām, oktobrī Vašingtonā notiks jauna angļu un amerikāņu konference par Vācijas okupēšanas izdevumu pārkārtošanu. „Daily Telegraph" ziņo, ka Anglija dolaru trūkuma dēļ nevar turpināt lielos izdevumus Vācijas okupācijas uzturēšanai un tāpēc lūgs ASV, lai tā atslogo pusi no angļu izdevumiem. Līdzšinējo apspriežu rezultāti rādot, ka esot cerības uz šādu izkārtojumu. Berlīnē pirmdien sākās ASV, Anglijas un Francijas pārstāvju apspriedes par Rūras ogļu produkciju.

ASV prese arvien vairāk raksta par ārkārtējas kongresa sesijas sasaukšanu. Pēc BBC ziņām, Trumens esot izteicies, ka šādu sesiju varētu sasaukt decembrī. „Washington Sun" raksta, ka sesijai būtu nozīme tikai, ja Trumens iepazīstinātu kongresu ar jau gatavu valdības plānu Eiropas atbalstīšanai. Cik zināms, tāda plāna valdībai vēl neesot.

Angļijas ārlietu ministrs Bevins paziņojis, ka pašas Anglijas kritiskā stāvokļa dēļ nebrauks uz UN pilnsapulci, ko atklāj 15. septembrī. Britu delegāciju vadīs ministrs Makails. Uz UN pilnsapulci nebrauks arī Molotovs. Padomju delegāciju vadīs ārlietu ministra vietnieks Višinskis, kas pa ceļam jau ieradies Londonā.

NYHT, BBC